

แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ปี ๒๕๖๒

คำนำ

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ กำหนดให้มีแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้กับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลางและพื้นที่

การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒ ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ การป้องกันยาเสพติด การปราบปรามยาเสพติด การบำบัดรักษายาเสพติด และการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ภายใต้ ๘ ยุทธศาสตร์ รวม ๒๒ แผนงาน โดยมีเป้าประสงค์ เพื่อให้สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด อีกทั้งมุ่งเน้นการบูรณาการการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพื้นที่ตามสภาพปัญหาที่มีบริบทที่แตกต่างกันเพื่อลดปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กระทรวงยุติธรรม

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒	ก
ส่วนที่ ๑ สถานการณ์ยาเสพติดและแนวโน้มของปัญหา	๑
- สถานการณ์ยาเสพติดนอกประเทศ	๑
- สถานการณ์ในประเทศ	๒
- แนวโน้มสถานการณ์ปัญหายาเสพติด	๔
ส่วนที่ ๒ ความเชื่อมโยง กรอบแนวคิด และยุทธศาสตร์	๕
ส่วนที่ ๓ แผนการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒	๖
- ด้านการป้องกันยาเสพติด	๖
▪ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๖
▪ ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันยาเสพติด	๑๑
- ด้านการปราบปรามยาเสพติด	๑๖
▪ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ	๑๖
▪ ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด	๑๘
- ด้านการบำบัดรักษายาเสพติด	๒๓
▪ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายุติยาเสพติด	๒๓
▪ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม	๒๗
- ด้านการบริหารจัดการ	๒๙
▪ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	๒๙
▪ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ	๓๑
ส่วนที่ ๔ การบริหารจัดการ อำนวยความสะดวกเคลื่อนแผนปฏิบัติการ	๓๖
- กลไกอำนวยความสะดวกและปฏิบัติ	๓๖
- การบูรณาการแผนและงบประมาณ	๓๗
- การรายงาน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน	๓๗
ส่วนที่ ๕ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด	๓๘

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
เรื่อง แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒

ตามที่ คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กำหนดให้ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและจัดการ ปัญหาอื่นๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ และต่อมาได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๗ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ กำหนดให้มี ศูนย์อำนวยการและศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ นั้น

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในคราวการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑ จึงได้มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒ ในห้วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ เพื่อเป็นกรอบ แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒ ของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังแผนปฏิบัติการแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

พลอากาศเอก
(ประจักษ์ จันทอง)
รองนายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด

ปี ๒๕๖๒

๑. สถานการณ์ยาเสพติดและแนวโน้มของปัญหา

๑. สถานการณ์ยาเสพติดนอกประเทศ

๑.๑ สถานการณ์ยาเสพติดโลก

สถานการณ์ยาเสพติดโลก จากรายงาน World Drug Report ๒๐๑๘ ของสำนักงานป้องกันยาเสพติด และปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) พบว่า ยาเสพติดมีการแพร่กระจายไปทั่วโลก พื้นที่ที่พบการแพร่ระบาดมากที่สุดจะอยู่บริเวณประเทศในแถบ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทวีปยุโรป นอกจากนี้ยังพบในประเทศออสเตรเลีย อีกด้วย ในปี ค.ศ. ๒๐๑๖ พบว่า มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลก ๒๗๕ ล้านคน คิดเป็น ๕.๖% ของประชากรโลก ซึ่งยังเป็น อัตราคงที่ และเมื่อจำแนกตามชนิดยาเสพติด พบว่า กัญชาเป็นตัวยามีผู้ใช้มากที่สุด ๑๙๒ ล้านคน รองลงมา คือ กลุ่มฝิ่นและอนุพันธ์ของฝิ่น ๕๓ ล้านคน และกลุ่มยาเสพติดสังเคราะห์ที่มีส่วนผสมของแอมเฟตามีน (Amphetamine – type stimulants : ATS) ๓๔ ล้านคน เอ็กซ์ตาซี ๒๑ ล้านคน และโคเคน ๑๘ ล้านคน

ตลาดยาเสพติดสังเคราะห์ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะยาเสพติดสังเคราะห์ที่มีส่วนผสมของแอมเฟตามีน (Amphetamine – type stimulants : ATS) ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ และเอ็กซ์ตาซี (MDMA) รวมไปถึงสารออกฤทธิ์ ต่อจิตประสาทชนิดใหม่ (New Psychoactive Substances : NPS) ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยในช่วงปี ค.ศ. ๒๐๐๙ – ๒๐๑๗ พบ NPS ทั้งหมด ๘๐๓ ชนิด ตลาดของยาเสพติดกลุ่ม ATS ขยายตัวขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมุ่งเป้าหมายไปที่อเมริกาเหนือ เอเชียตะวันตกเฉียงใต้ และบางพื้นที่ในยุโรป

ยาเสพติดที่มาจากพืช โคเคน มีการขยายตัวของตลาด มีอัตราการค้า การใช้ และการผลิตเพิ่มมากขึ้น ทั่วโลก ขณะที่การปลูกต้นโคคามีเพิ่มมากขึ้นในช่วงปี ค.ศ. ๒๐๑๓ – ๒๐๑๕ โดยหลักจะพบในประเทศโคลัมเบีย ฝิ่น จากรายงานการสำรวจ Opium Survey ๒๐๑๗ ของ UNODC พบว่า พื้นที่ปลูกฝิ่นแหล่งใหญ่ที่สุดของโลก ยังคงเป็นประเทศอัฟกานิสถาน มีพื้นที่ปลูกฝิ่นเพิ่มขึ้น ๖๓% จากเดิมในปี ค.ศ. ๒๐๑๖ มีพื้นที่ปลูกฝิ่น ๒๐๑,๐๐๐ เฮกตาร์ (Hectare) เพิ่มขึ้นเป็น ๓๒๘,๐๐๐ เฮกตาร์ (Hectare) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ รองลงมา คือ ประเทศเมียนมา ที่มีพื้นที่ปลูกฝิ่นลดลง ๒๕% จากเดิมในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ มีพื้นที่ปลูกฝิ่น ๕๕,๕๐๐ เฮกตาร์ (Hectare) ลดลงเหลือ ๔๑,๐๐๐ เฮกตาร์ (Hectare) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗

อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีสัดส่วน ๓๕% ของคดีอาชญากรรมทั้งหมด โดยผลการสำรวจของ สำนักงานตำรวจยุโรป (European Police Office - Europol) พบว่า อาชญากรรมทางยาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้อง กับการค้ามนุษย์ การปลอมแปลงสินค้า การขนส่งผู้อพยพ และการค้าอาวุธ

รูปแบบการลักลอบลำเลียงยาเสพติดทั่วโลก ในปัจจุบัน พบว่า เกือบทุกประเทศมีการลักลอบขนส่งเกือบ ทุกช่องทาง ทั้งทางบก อากาศ และน้ำ โดยพบมากขึ้นในบริเวณท่าอากาศยาน ท่าเรือขนส่งสินค้าทางทะเล และไปรษณีย์ โดยซุกซ่อนมากับเรือขนส่งสินค้า และเครื่องบินพาณิชย์ ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น อาหาร

เครื่องสำอาง โทรศัพท์ เพื่อเป็นของขวัญเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังพบยาเสพติดซุกซ่อนมากับแผ่นไม้กระดาน ในโกดังเก็บสินค้า เครื่องกรองน้ำโดยส่งทางไปรษณีย์ ซุกซ่อนในขวดน้ำชาเขียวและถังปุ๋ยพลาสติก เป็นต้น

๑.๒ สถานการณ์ยาเสพติดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

More Precursor More Drug ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก คือ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของแหล่งผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีกองกำลังติดอาวุธในประเทศเมียนมา บริเวณชายแดนเมียนมา-จีน และชายแดนเมียนมา-ภาคเหนือของไทย นอกจากนั้นแล้วยังมีพื้นที่ติดกับประเทศที่เป็นแหล่งของสารตั้งต้นและสารเคมีที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตยาเสพติดได้ด้วย ที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศจีน และประเทศอินเดีย

ปัจจุบันกลุ่มขบวนการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ยังคงพยายามจัดหาสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจะมีการดำเนินงานอย่างเข้มข้นของประเทศสมาชิกภายใต้โครงการแม่น้ำโขงปลอดภัย ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑ สามารถตรวจยึดสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ รวม ๑,๑๗๘ ตัน ซึ่งส่วนใหญ่ถูกตรวจยึดได้ในประเทศเมียนมา อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการสกัดกั้นสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่ผิดกฎหมาย แต่กลุ่มผู้ผลิตมีความพยายามที่จะหาสารเคมีที่ยังไม่ถูกควบคุม มาสกัดเป็นสารตั้งต้นแทน

ยาเสพติดสำคัญที่มีการผลิตจากแหล่งผลิตสามเหลี่ยมทองคำ ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ และเฮโรอีน ซึ่งส่งออกไปยังตลาดทั้งในและนอกภูมิภาคได้อย่างต่อเนื่อง ยาบ้า ตลาดหลักยังอยู่ที่ประเทศไทยและบังคลาเทศ เห็นได้จากการจับกุมยาบ้าปริมาณมากได้อย่างต่อเนื่องบริเวณชายแดนภาคเหนือและตอนในของประเทศไทย รวมทั้งบริเวณรัฐยะไข่ชายแดนเมียนมา-บังคลาเทศ ไอซ์ และเฮโรอีน มีแนวโน้มการส่งออกไปสู่กลุ่มประเทศนอกภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงมากขึ้น โดยลำเลียงผ่านประเทศไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา และมาเลเซีย ส่วน คีตามีน เป็นยาเสพติดอีกชนิดหนึ่งที่ปรากฏข่าวสารว่ามีการผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

นอกจากนี้ยังพบว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย และมาเลเซีย ถูกกลุ่มเครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ ที่ใช้ประเทศไทยเป็นฐานเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดหาลำเลียงผ่านยาเสพติด และฟอกเงินไปยังประเทศอื่น ๆ ทั้งในและนอกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรวมกลุ่มประเทศในอาเซียน มีความเชื่อมโยงการคมนาคม รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้เอื้อต่อการค้ายาเสพติดได้ง่ายขึ้น

การแพร่ระบาดของยาเสพติด พบผู้เข้าบำบัดเมทแอมเฟตามีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สูงสุดถึง ๘๐% รองลงมา คือ เฮโรอีน กัญชา และฝิ่น รวมทั้งสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทชนิดใหม่ (NPS) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนและปริมาณ

๒. สถานการณ์ในประเทศ

๒.๑ สถานการณ์การลักลอบนำเข้า

ยาเสพติดที่ลักลอบลำเลียงนำเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะยาบ้า เฮโรอีน และไอซ์ ส่วนใหญ่มาจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ สำหรับกัญชาลักลอบนำเข้ามาจาก สปป.ลาว และโคเคน มาจากทวีปอเมริกาใต้ โดยยาบ้า เป็นตัวยาที่แพร่ระบาดหลักในประเทศ ขณะที่ไอซ์ เฮโรอีน และกัญชา ส่วนใหญ่ลำเลียงผ่านประเทศไทยไปยังประเทศที่สาม เห็นได้จากการจับกุมไอซ์ เฮโรอีน และกัญชาในปริมาณมาก ซึ่งพบความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการค้ายาเสพติดข้ามชาติทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียน

ยาเสพติดที่ลักลอบลำเลียงนำเข้าประเทศไทย ที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะลักลอบนำเข้าทางพื้นที่ภาคเหนือ แต่ในช่วงนี้พบแนวโน้มการลักลอบนำเข้าทางพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้น โดยแบ่งเป็นรายตัวยา ดังนี้

ยาบ้า ไอซ์ และเฮโรอีน ยังคงถูกลักลอบนำเข้าด้านพื้นที่ภาคเหนือเป็นหลัก โดยเฉพาะด้าน จ.เชียงราย (อ.แม่ฟ้าหลวง อ.แม่สาย อ.เชียงของ อ.เวียงแก่น) และ จ.เชียงใหม่ (อ.เชียงดาว อ.ฝาง อ.แม่เมาะ) รองลงมา เป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ด้าน จ.เลย (อ.เชียงคาน อ.ท่าวาสุกรี) จ.หนองคาย (อ.เมือง อ.สังขม อ.โพนพิสัย อ.รัตนวาปี) จ.บึงกาฬ (อ.บึงคาต อ.บุ่งคล้า) จ.นครพนม (อ.ท่าอุเทน อ.บ้านแพง) ขณะที่พื้นที่ชายแดนด้านอื่น ๆ เช่น ด้าน จ.อุบลราชธานี (อ.เขมราฐ) ด้าน จ.กาญจนบุรี (อ.สังขละบุรี) และ จ.ประจวบคีรีขันธ์ (ด้านสิงขร) พบมีความพยายามลักลอบนำเข้ายาบ้าบ่อยครั้งและมีปริมาณที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ **กัญชา** ถูกลักลอบนำเข้าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นหลักส่วนใหญ่ถูกลักลอบลำเลียงเข้าทางด้าน จ.นครพนม (อ.ท่าอุเทน) จ.บึงกาฬ (อ.ปากคาด) และ จ.หนองคาย (อ.สังขม) **โคเคน** จากทวีปอเมริกาใต้ กลุ่มขบวนการค้าแอฟริกันตะวันตก ยังคงลักลอบนำเข้าทางท่าอากาศยานนานาชาติของประเทศเป็นหลัก จากความเข้มงวดในการตรวจสอบ กลุ่มผู้ลำเลียงใช้วิธีการลำเลียงผ่านทางท่าอากาศยานของประเทศเพื่อนบ้าน และลักลอบนำเข้าทางด่านชายแดนทางบกแทน **เอ็กซ์ตาซีหรือยาอี** กลุ่มการค้าในประเทศที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี หรือเคยไปพักอาศัยอยู่ในต่างประเทศ จัดหาเอ็กซ์ตาซีหรือยาอีจากประเทศแถบทวีปยุโรป ติดต่องานซื้อผ่านช่องทางเว็บไซต์ผิดกฎหมาย (Dark Web) หรือสื่อสังคมออนไลน์ และจัดส่งผ่านพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบกลุ่มแอฟริกันตะวันตก เริ่มมีการจัดหาเอ็กซ์ตาซีหรือยาอีเข้ามาจำหน่ายในประเทศนอกจากการจัดหาโคเคน **คีตามีน** ในรูปของผลิตภัณฑ์ ในลักษณะเหมือนกับบรรจุไอซ์ถูกลักลอบนำเข้าทางภาคเหนือของประเทศไทยเป็นหลัก ก่อนที่ผู้จำหน่ายจะนำมาแบ่งใส่ถุงย่อยจำหน่ายเป็นแบบปลีก หรือแปรสภาพผสมน้ำบรรจุในขวดก่อนจำหน่ายให้ผู้เสพต่อไป **ใบกระท่อม** แพร่ระบาดในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยเป็นหลัก ผู้เสพนิยมนำใบกระท่อมไปแปรรูปเป็น ๔x๑๐๐ ใบกระท่อมจำนวนมากจึงถูกลักลอบนำเข้าจากรัฐเคดาห์ และรัฐเปอร์ลิส ของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะด้าน จ.สตูล (อ.ควนโดน) และ จ.สงขลา (อ.สะเดา อ.นาทวี) ที่พบการลักลอบนำเข้าปริมาณมาก บ่อยครั้ง ขณะที่กระท่อมผง พบถูกลักลอบนำเข้าทางด้าน จ.ระนอง โดยกลุ่มชาวเมียนมาในพื้นที่ อ.เกาะสอง ที่นำเข้ามาจำหน่ายให้ชาวเมียนมาที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยเป็นหลัก

รูปแบบการลำเลียง

พื้นที่ภาคเหนือ การลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตภายนอกประเทศในรัฐฉานของประเทศเมียนมา กลุ่มผู้ผลิตจะว่าจ้างกลุ่มผู้ลำเลียง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนของเมียนมา-ไทย ในลักษณะเป็นคาราวานลำเลียงยาเสพติด มีกองกำลังติดอาวุธคุ้มกัน เดินเท้าผ่านภูมิประเทศเข้าช่องทางธรรมชาติตามแนวชายแดน ส่วนใหญ่เลือกลำเลียงช่วงเวลากลางคืน ไปพักเก็บตามหมู่บ้านบริเวณชายแดน หรือนำไปส่งมอบที่จุดนัดพบตามที่ได้นัดหมายไว้ ส่วนการลำเลียงยาเสพติดเข้าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มขบวนการจะลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตในรัฐฉาน ประเทศเมียนมา ก่อนลำเลียงเข้าสู่ สปป.ลาว ด้านแขวงบ่อแก้ว ใช้เส้นทางบก และทางแม่น้ำโขงเป็นเส้นทางลำเลียง ก่อนนำไปเก็บพักบริเวณหมู่บ้านริมแม่น้ำโขง เพื่อรอลำเลียงเข้าสู่ประเทศไทยต่อไป

การลำเลียงจากชายแดนเข้าสู่ตอนใน จากพื้นที่ภาคเหนือ กลุ่มผู้ลำเลียงชาติพันธุ์ เช่น อาข่า มูเซอ จะลำเลียงเฉพาะจากแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในที่ไม่ห่างจากชายแดนมากนัก จากนั้นจะเป็นกลุ่มผู้ลำเลียงชาติพันธุ์ม้ง จะทำหน้าที่ลำเลียงต่อจากพื้นที่ชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศ เช่นเดียวกับการลำเลียงจากพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ส่วนใหญ่การลำเลียงยาเสพติดในปริมาณมากมักพบกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย การลำเลียงยาเสพติดในปริมาณมาก (ยาบ้า ๑ ล้านเม็ดขึ้นไป ไอซ์ ๑๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป) จากพื้นที่ชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในด้วยทางรถยนต์ รถบรรทุก รถขนส่งพัสดุภัณฑ์ รถโดยสาร และรถไฟ

การลำเลียงยาเสพติดของกลุ่มการค้าในพื้นที่แพร่ระบาด

ปัจจุบันกลุ่มผู้ค้าหลักเลี่ยงการส่งมอบให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรง แต่จะใช้บริการติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แล้วแจ้งจุดวางยาเสพติด (Dead Drop) เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบ และยังเป็น การต่อต้านการสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มการค้ารายย่อย นิยมซื้อขยายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น

๒.๒ สถานการณ์การค้าและการแพร่ระบาดยาเสพติด

ปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ พบการจับกุมยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นจากปีงบประมาณ ๒๕๖๐ โดยเฉพาะยาบ้า ไอซ์ และเฮโรอีน จากสถิติการจับกุมของกลางยาเสพติดในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สามารถยึดยาบ้าได้ ๓๐๒ ล้านเม็ด ไอซ์ ๑๘,๕๒๖ กิโลกรัม เฮโรอีน ๙๐๓ กิโลกรัม และกัญชา ๑๖,๓๙๙ กิโลกรัม

ปริมาณยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้ามามีมากเกินความต้องการใช้ในประเทศ ส่งผลให้ราคา ยาเสพติดลดลง โดยเฉพาะยาบ้าราคาเม็ดละ ๑๐๐ บาท (จากเดิม ๒๕๐ บาท) ไอซ์กรัมละ ๑,๐๐๐ บาท (จากเดิม ๑,๕๐๐ บาท)

ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด ยังคงเป็นยาบ้า รองลงมา คือ ไอซ์ และกัญชา ตามลำดับ สำหรับยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ เฮโรอีน และคีตามีน ซึ่งเฮโรอีน พบการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับคีตามีน จากเดิมในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ มีผู้เข้าบำบัดเพียง ๗๔ คน เพิ่มสูงขึ้นเป็น ๔๗๐ คน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ในจำนวนนี้เป็นรายใหม่ถึง ๓๘๘ คน

ประชากรที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๙ ซึ่งเป็นผู้มีงานทำถึงร้อยละ ๗๘

พื้นที่แพร่ระบาดยาเสพติด จากการสำรวจหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ รอบที่ ๒/๒๕๖๑ โดยกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๘๒,๐๓๔ แห่ง พบหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหา ยาเสพติด ๒๔,๒๗๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๘ โดยเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหา ยาเสพติดมาก ๔,๐๐๔ แห่ง (ร้อยละ ๔.๘๘) มีปัญหาปานกลาง ๔,๗๕๔ แห่ง (ร้อยละ ๕.๗๙) และมีปัญหาน้อย ๑๕,๕๑๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๘.๙๐)

๓. แนวโน้มสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด

๓.๑ ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหา ยาเสพติดที่ผลิตมาจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ โดยพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงถูกใช้เป็นช่องทางในการลักลอบนำเข้า ยาเสพติด

๓.๒ ยาบ้า ยังเป็นตัวยาลึกที่มีการแพร่ระบาดในประเทศไทย และในขณะเดียวกันประเทศไทยถูกใช้เป็นแหล่งพักยาเสพติดและเส้นทางลำเลียงผ่าน เพื่อส่งไอซ์ เฮโรอีน และกัญชา ไปยังประเทศที่สาม

๓.๓ เฮโรอีน มีแนวโน้มการแพร่ระบาดเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่

๓.๔ กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดมีแนวโน้มใช้คีตามีนมากขึ้น เห็นได้จากสถิติการจับกุมและผู้เข้าบำบัดรักษา ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒. ความเชื่อมโยง กรอบแนวคิด และยุทธศาสตร์

แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒ ได้ยึดกรอบแนวคิดและทิศทางของแผน ประกอบด้วยดังนี้

๑. ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) โดยประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และกำหนดให้จัดทำแผนแม่บทการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงดังกล่าว

๒. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน เป้าหมายที่ ๔ ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาชาติ ในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ตัวชี้วัดที่ ๔.๔ จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง

๓. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘

๔. ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ... ซึ่งส่งผลกระทบต่อกรอบทิศทางนโยบายและทิศทางการดำเนินงานในบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง

๕. การประมวลข้อสั่งการระดับนโยบายของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งระบบ ตั้งแต่ปัญหาต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำอย่างต่อเนื่องและประสานสอดคล้อง

๓. แผนการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒

๑. ด้านการป้องกันยาเสพติด

ด้านการป้องกันยาเสพติดขับเคลื่อนด้วย ๒ ยุทธศาสตร์ คือ

๑.๑ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จุดเน้น : การส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็กปฐมวัย และป้องกันเด็ก เยาวชน และกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่มีความเสี่ยงของปัญหา

ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ประกอบด้วย ๔ แผนงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ดังนี้

๑.๑.๑ แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

- เด็กปฐมวัยในโรงเรียน ๓๒,๙๒๘ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑๙,๙๓๔ แห่ง
- นักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ๓๑,๓๓๕ แห่ง มัธยมศึกษา ๑๑,๒๘๗ แห่ง อาชีวศึกษา ๙๑๐ แห่ง
- นิสิต นักศึกษา ในสถาบันระดับอุดมศึกษา ๑๕๖ แห่ง

แนวทาง

สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมกับช่วงวัยและดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ผ่านการเรียนการสอน และกิจกรรมต่อกลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษาการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด โดยในสถานศึกษา มีกรอบการดำเนินงาน ๕ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการบริหารจัดการ โดยมีแนวทาง ดังนี้

๑. กำหนดกลุ่มเป้าหมายตามระดับช่วงวัยและพฤติกรรม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละระดับ เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม โดยจำแนกเป็น

- ระดับปฐมวัย พัฒนาการสอนเด็กปฐมวัยด้วยการพัฒนาทักษะทางสมอง หรือ Brain Executive Function (EF) อย่างต่อเนื่อง เพื่อวางรากฐานภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะยาว ลดพฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบองค์รวม และเพื่อเป็นพื้นฐานการเสริมสร้างวินัย คุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ฯลฯ และขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมมากขึ้น

- ระดับประถมศึกษา พัฒนาการสอนเด็กประถมศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคู่การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ต่อจากปฐมวัย โดยการสร้างภูมิคุ้มกันในเด็กนักเรียนผ่านวิทยากรบุคคล เช่น ครูตำรวจ D.A.R.E. ครูพระ ครูผู้สอน ฯลฯ

- ระดับมัธยมศึกษา พัฒนาการสอนเด็กมัธยมศึกษา ปรับกิจกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันที่มีความหลากหลาย และแตกต่าง สอดคล้องกับการเรียนรู้ พฤติกรรม ความสนใจของกลุ่มเยาวชน พร้อมกับการมีระบบดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษาในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างอาสาสมัคร และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม และทำจิตสังคมในสถานศึกษา (กรณีที่พบนักเรียนใช้ยาเสพติด)

- ระดับอาชีวศึกษา พัฒนาการสอนในหลักสูตร ควบคู่กับการสร้างภูมิคุ้มกัน ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ พฤติกรรม ความสนใจของกลุ่มเยาวชน การส่งเสริมอาชีพตามความถนัด พร้อมกับการมีระบบดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษาในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างอาสาสมัคร และส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม และทำจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษา (กรณีที่พบนักศึกษาใช้ยาเสพติด)

- ระดับอุดมศึกษา มีการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องกัน ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ พฤติกรรม ความสนใจของกลุ่มเยาวชน การเสริมสร้างอาสาสมัคร และส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม

๒. ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติด ได้แก่ การเป็นแกนนำเยาวชนต่อต้านยาเสพติด การเข้าร่วมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

๓. การใช้สื่อเป็นส่วนช่วยในการป้องกันปัญหาเสพติด โดยจัดทำองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและช่องทางการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย ฯลฯ

๔. ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด เช่น การพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเสริมสร้างพลังครอบครัว การพัฒนาหลักสูตรสำหรับการเสริมสร้างพลังกลุ่มเพื่อน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โทษพิษภัยยาเสพติด การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ เป็นต้น

๕. ขับเคลื่อนกลไกการสร้างภูมิคุ้มกัน สถานศึกษาทั้งในระดับส่วนกลาง จังหวัด และกลไกในสถานศึกษา ให้สามารถนำแผนงานและงบประมาณไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง กำกับติดตามให้กลไกการปฏิบัติสามารถปฏิบัติงานตามแผน

๖. บริหารจัดการทรัพยากรให้ตรงกับเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด ควรมีการกำหนดเป้าหมายกลุ่มเสี่ยงจากกลุ่มเด็กปกติ เพื่อจะได้เฝ้าระวัง ดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษโดยพิจารณาถึงระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กนักเรียน ได้แก่ เพื่อน ครอบครัว ชุมชน สื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการบูรณาการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น กับบริบทแวดล้อมกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนให้เข้ามามีบทบาทในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๒ แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา หมายถึง เยาวชนอายุระหว่าง ๓-๒๕ ปี เป็นกลุ่มอายุระหว่าง ๓-๑๕ ปี ที่มีได้อยู่ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดโอกาสทางการศึกษา และอายุระหว่าง ๑๖-๒๕ ปี ที่ไม่ได้ศึกษาต่อ ไม่มีอาชีพ เป็นหลักแหล่ง

แนวทาง

สานต่อแนวคิดเปลี่ยนกลุ่มเสี่ยงให้เป็นพลัง โดย

๑. ค้นหา คัดกรองกลุ่มเป้าหมายตามระดับพฤติกรรมเสี่ยง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

๒. จัดทำฐานข้อมูลเยาวชนนอกสถานศึกษา

๓. วิเคราะห์สภาพปัญหาความเกี่ยวข้อง เช่น แหล่งมั่วสุ่ม สถานบันเทิง โดยมีมาตรการ เช่น การดำเนินการจัดระเบียบสังคม สถานบริการและสถานประกอบการ การดำเนินการกับแหล่งมั่วสุ่มในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกที่มาช่วยทดแทนข้อจำกัดในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

๔. ให้การช่วยเหลือเยาวชนนอกสถานศึกษาที่ต้องการโอกาสในการพัฒนาชีวิต

๕. ส่งเสริม สนับสนุนข้อมูล องค์กรความรู้ และการพัฒนาบุคลากรที่ทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาในกลุ่มเป้าหมาย ฯลฯ

๖. บูรณาการกลไกการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา ในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ และการสนับสนุนจากท้องถิ่น

๗. ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมป้องกันยาเสพติดในชุมชน เช่น การสำรวจปัญหา แนวทางแก้ไข การเป็นกลุ่มสมาชิกร่วมป้องกันในชุมชน

๑.๑.๓ แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดกลุ่มผู้ใช้แรงงานและผู้ประกอบการ

กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการ
๒. กลุ่มแรงงานนอกระบบหรือนอกสถานประกอบการ
๓. กลุ่มแรงงานเฉพาะ (แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ แรงงานต่างด้าว)

แนวทาง

การป้องกันการใช้ยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในระบบ นอกระบบ และกลุ่มแรงงานเฉพาะ ต้องดำเนินการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาในสถานประกอบการ ควบคู่กับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการ การลดปัจจัยเสี่ยงของแต่ละกลุ่มอาชีพ ในการเข้าไปมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการ การสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับคุณภาพชีวิต เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อการไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งเกิดจากปัจจัยเสี่ยงจากการทำงาน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑. แรงงานในระบบ

๑.๑ บูรณาการกลไกการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งระดับอำนาจการ ปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น โดยเพื่อให้การสร้างภูมิคุ้มกันเชื่อมโยงกับบริบทแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑.๒ รมณรงค์ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้แก่ผู้ใช้แรงงาน และผ่านการฝึกทักษะอาชีพ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานประกอบการ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นประเภทกิจการกลุ่มเสี่ยงและพื้นที่เสี่ยง

๑.๓ ส่งเสริมให้สถานประกอบการมีระบบการจัดการปัญหายาเสพติด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้ใช้แรงงาน โดยรณรงค์ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานประกอบการ เข้าร่วมจัดทำระบบการจัดการปัญหายาเสพติดตามหลักเกณฑ์โครงการโรงงานสีขาว และระบบมาตรฐานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ (มยส.) โดยมุ่งเน้นประเภทกิจการที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด และส่งเสริมให้สถานประกอบการรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง

๑.๔ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้ง และดำเนินงานชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานประกอบการ และรณรงค์การจัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน และข้าราชการชมรม TO BE NUMBER ONE ให้ดำเนินงานต่อเนื่อง

๑.๕ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ประกอบการภาคธุรกิจเอกชน องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง ของสถานประกอบการในการป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานประกอบการรวมทั้ง เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายในแต่ละพื้นที่

๑.๖ บูรณาการการดำเนินงาน สอดส่อง ตรวจสอบ กำกับ ควบคุม ดูแล การปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และกฎหมายอื่น และประสานส่งต่อช่วยเหลือผู้ใช้แรงงานที่เป็น ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของสถานพยาบาลในพื้นที่

๑.๗ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในทุกขนาด ทุกประเภทกิจการ มีเจตคติที่ดีและให้โอกาสลูกจ้าง ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และเปิดโอกาสรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าทำงาน โดยภาครัฐสนับสนุน สร้างแรงจูงใจ

๑.๘ ส่งเสริม สนับสนุน ให้อาสาสมัครแรงงานเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบการ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่ม แรงงาน

๑.๙ ส่งเสริม การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคี ทุกภาคส่วน ในการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในระบบและนอกระบบ และกลุ่มผู้ประกอบการ

๑.๑๐ รมรณรงค์ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด บทลงโทษตามกฎหมาย รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแก่แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ และแรงงานต่างด้าวผ่านกลไก การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการ

๒. แรงงานนอกระบบ เป็นแรงงานที่ยากต่อการเข้าถึงข้อมูล เนื่องจากมีการกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ ในชุมชน ทั้งในเมืองและนอกเมือง แรงงานนอกระบบจึงมีความใกล้เคียงกับกลุ่มประชาชนทั่วไป แต่เพื่อให้เกิด เป้าหมายที่ชัดเจน จึงมีการจำแนกอาชีพโดยเฉพาะในส่วนที่เสี่ยงต่อปัญหา และอาศัยกลไกของชุมชน ฝ่ายปกครอง ท้องถิ่น เข้ามาช่วยในการสอดส่องดูแล เนื่องจากสภาพการทำงานนั้นอยู่ในชุมชน จึงเป็นส่วนหนึ่ง ของชุมชน จากการสำรวจพบว่าคนที่มีอาชีพรับจ้าง (ซึ่งส่วนหนึ่งอาจอยู่นอกระบบ) กับเกษตรกร เป็นตัวเลข ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มใหญ่ กำหนดแนวทาง ดังนี้

๒.๑ พัฒนารฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบ โดยจำแนกกลุ่มอาชีพและความเสี่ยงต่อปัญหา ยาเสพติดที่มีความชัดเจนมากขึ้น ได้แก่

- กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มรับจ้างชั่วคราว ตามห้วงเวลา เช่น คนงานก่อสร้าง แรงงานช่าง เป็นต้น
- กลุ่มรับงานไปทำงานที่บ้าน
- กลุ่มประกอบอาชีพอิสระ

๒.๒ กำหนดช่องทางการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและแนวทางการป้องกัน และกลไกที่เหมาะสม โดย บูรณาการกลไกที่อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นแกนหลัก ร่วมกับกลไกของกระทรวงแรงงาน ซึ่งรับผิดชอบระบบ แรงงานในภาพรวม และกลไกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มแรงงานนอกระบบ เช่น กลไกของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ในทุกระดับ เพื่อบูรณาการร่วมกันในการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงานนอกระบบ เป็นต้น

๒.๓ รมรณรงค์เผยแพร่ความรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงานนอกระบบผ่านสื่อ ทุกประเภทที่เข้าถึงกลุ่มแรงงานนอกระบบ และกลไกอาสาสมัครในหมู่บ้าน ชุมชน เครือข่ายเกษตรกร ครอบครัวย และนายจ้าง

๒.๔ ส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรภาคประชาสังคม ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงานนอกระบบ

๓. แรงงานเฉพาะ (แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ แรงงานต่างด้าว) เป็นกลุ่มแรงงานที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งจะต้องมีการสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับคุณภาพชีวิต เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อการไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และ เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศซึ่งมีแรงงานไทยไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และป้องกันไม่ให้แรงงานต่างด้าวเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๑ รมรณรงค์ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด บทลงโทษตามกฎหมายรวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นประเทศที่มีแรงงานไทยไปทำงานจำนวนมาก

๓.๒ รมรณรงค์ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ประกอบการที่จัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ

๓.๓ รมรณรงค์ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด บทลงโทษตามกฎหมายยาเสพติดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่แรงงานต่างด้าวในระบบสถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าวนอกระบบสถานประกอบการผ่านศูนย์แรกรับและสิ้นสุดการจ้าง และสำนักงานจัดหางานทุกแห่ง

๑.๑.๔ แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้ชุมชนและประชาชนทั่วไป

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทุกกลุ่มที่อยู่ในชุมชน และผู้พันโทษคดียาเสพติด

แนวทาง

การป้องกันเพื่อมิให้คนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการเสพ การค้า โดยการสื่อสารทำความเข้าใจถึงผลกระทบจากการเสพ การค้า และยาเสพติด ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการผลิต และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางที่เหมาะสม เพื่อสร้างการรับรู้ถึงโทษพิษภัยของยาเสพติด ทั้งในมิติของสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง มิติทางกฎหมาย และมิติทางสังคม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการป้องกันยาเสพติดต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒. รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์และดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อตนเองและยาเสพติด เพื่อป้องกัน ชักจูง มิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓. สร้างกลไกเฝ้าระวัง ดูแล ช่วยเหลือ ประชาชน หรือผู้เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชน เพื่อจัดปัจจัยเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน สนับสนุนมิให้คนเหล่านั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต)

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (สถาบันการพลศึกษา)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

กรุงเทพมหานคร

องค์กรเอกชนและเอกชนผู้ผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อ

เครือข่ายบรรณรักษ์ภาคประชาชนในประเด็นใกล้เคียง ได้แก่ เครือข่ายบรรณรักษ์ไม่สูบบุหรี่ เครือข่ายบรรณรักษ์คดีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สภาเกษตรกรแห่งชาติ

สื่อสารมวลชน

๑.๒ ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันยาเสพติด

จุดเน้น : การสร้างหรือปรับสภาพแวดล้อม โดยมุ่งระบบนิเวศทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นที่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดระบบที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการบูรณาการผ่านแผนงาน โครงการ หน่วยงานในทุกระดับ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระบบนิเวศทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่

๑. ระบบนิเวศที่สัมพันธ์กับสิ่งที่มีอิทธิพล ได้แก่ คนในครอบครัว เพื่อน เครือข่ายทางสังคม สื่อต่าง ๆ

๒. ระบบนิเวศที่สัมพันธ์ในระดับชุมชน หน่วยงาน องค์กรที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานศึกษา สถาบันทางศาสนา สถานที่ทำงาน วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชน

๓. ระบบนิเวศเชิงโครงสร้าง ได้แก่ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ อิทธิพล จากภายนอก

การควบคุมระบบนิเวศทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนการป้องกันยาเสพติด มีแผนงาน ดังนี้

๑.๒.๑ แผนงานสร้างสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ให้กับเด็กและเยาวชน

กลุ่มเป้าหมาย เด็กและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยผ่านกลไกหลักในสังคมคือ ครอบครัว สถานศึกษา สถาบันทางศาสนา

แนวทาง

สร้างสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ผ่านกลไกครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน หรือกลุ่มเป้าหมายอื่น สามารถเป็นแรงผลักดัน กำลังใจ ทำให้กลุ่มเป้าหมายตัดสินใจเกี่ยวข้องหรือเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ

๑. สำรวจข้อมูลครอบครัว จำแนกประเภทครอบครัว เพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานและกิจกรรม ให้เหมาะสมกับครอบครัว

๒. สร้างพลังให้ครอบครัวในลักษณะระเบิดจากข้างใน ให้เกิดพลังความต้องการเปลี่ยนแปลงละเลิก อบายมุข สิ่งเสพติด

๓. สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกครอบครัว ทั้งบทบาทสามี ภรรยา พ่อ แม่ พี่ น้อง และลูก ผ่านทักษะด้าน Soft Skills พร้อมรับฟังความคิดเห็น และความต้องการของเด็ก

๔. จัดเตรียมความพร้อมก่อนสร้างครอบครัว สร้างครอบครัวจากความเข้าใจความรับผิดชอบ ความผูกพัน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันครอบครัว ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาที่จำเป็นแก่ครอบครัว

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวทำหน้าที่หล่อหลอมกลุ่มกลไกทางสังคม (Socialization) ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ถ่ายทอดค่านิยม วัฒนธรรม ปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

๖. จัดกิจกรรมสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการสมดุครอบครัวและเหมาะสมตามวัย มีวินัย ในตนเอง เป็นผู้มีความรับผิดชอบ จริยธรรม มีทักษะชีวิต

๗. สนับสนุนให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อคนในครอบครัวและชุมชน จัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กในหน่วยงาน สถานประกอบการ และศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเป็น กลไกหลักในการสร้างครอบครัวเข้มแข็ง

๘. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาครอบครัว สร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของครอบครัว บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ให้ครอบครัวพึ่งพาตนเองได้

๙. สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว สร้างหลักประกันความมั่นคงทางสังคมแก่ครอบครัว สร้างความมั่นคง ของครอบครัว สนับสนุนคุณภาพชีวิตของครอบครัวเสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง

การสร้างสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ผ่านกลไกสถานศึกษา

สถานศึกษาและครู เป็นสถาบันอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ มีความคิด ควบคุมคุณธรรมให้แก่เด็ก และเยาวชนต่อเนื่องจากสถาบันครอบครัว โดยกระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ดำเนินการ

แนวทาง

๑. ให้การศึกษาและพัฒนาการตามวัย แนะนำ เพื่อสร้างพฤติกรรมที่ดีอย่างเหมาะสม ให้การดูแลอย่าง เท่าเทียมกัน ไม่ปล่อยทิ้ง และเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก

๒. ปลุกฝังลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ของคนดี รู้จักหน้าที่ มีวินัย ความรับผิดชอบการมีพฤติกรรมที่ดีงาม

๓. รับฟังความคิดเห็น เปิดพื้นที่การแสดงออกความเป็นตัวตนของ เด็ก เยาวชน ทำความเข้าใจ จัดกิจกรรมสร้างความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กและเยาวชน สนับสนุนการค้นหาค้นหาตนเอง เพื่อสร้างคุณค่าเป้าหมายของชีวิต สร้างทางเลือกของชีวิต

๔. สร้างทักษะการจัดการ การแก้ไขปัญหาวัยรุ่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเพื่อนปัญหาการเรียน ปัญหาความรัก ปัญหาจากการใช้สื่อออนไลน์ ปัญหาจากโรคทางสมอง การหลีกเลี่ยงพฤติกรรม ที่เสี่ยงต่อการดำรงชีวิต รู้วิธีป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติด

๕. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง สอดส่องพฤติกรรม แจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง นักเรียนสถานศึกษา

๖. จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา โดยรอบสถานศึกษามีให้เอื้อต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ มีระบบเฝ้าระวัง ตรวจสอบความปลอดภัยของนักเรียนจากภัยที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษาและโดยรอบสถานศึกษา เพิ่มพื้นที่เชิงบวกที่เอื้อต่อการป้องกันปัญหาเสพติด เช่น ปรับภูมิทัศน์ ปรับสภาพแวดล้อมให้มีความน่าอยู่ สามารถควบคุม ดูแล ตรวจสอบได้ ไม่มีมุมอับสายตา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมเชิงบวก

๗. เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้นำศาสนา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเด็กนักเรียน

๘. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบการให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่น ครูที่ปรึกษา นักจิตวิทยา เพื่อนปรึกษาเพื่อน เป็นต้น

การสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ผ่านกลไกสถาบันศาสนา

สถาบันศาสนา ที่เป็นกลไกในการเสริมสร้างความเข้าใจในหลักธรรม คำสอนของศาสนาเพื่อให้คนมีคุณธรรมเป็นคนดี รวมทั้งเป็นกลไกในการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา พัฒนาชีวิต โดยกระทรวงวัฒนธรรม สถาบันทางศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ

แนวทาง

๑. สร้างจิตสำนึก ให้คนศรัทธา นับถือในเรื่องศาสนา (Religion consciousness) เพื่อปลุกฝังความคิดในการใช้หลักคำสอนของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเป็นที่พึงของการแก้ไขปัญหาชีวิต

๒. เป็นแบบอย่างและตัวแทนที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนที่ถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน ศรัทธา เคารพ นับถือ และเชื่อฟัง

๓. ใช้กลไกศาสนาในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน โดยผู้นำศาสนาสอดแทรกประเด็นปัญหาของชุมชน ควบคู่ไปกับการสอนหลักศาสนา สอนจริยศึกษาให้แก่เด็กเยาวชน ประชาชน จัดการเรียน การสอน ธรรมศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ชุมชน

๔. จัดกิจกรรมให้คนทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน สร้างความผาสุกทางจิตวิญญาณ

๕. เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมเชิงพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้คำปรึกษากับครอบครัวเด็กและเยาวชน ประชาชนในชุมชน

๖. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ครอบครัว เด็ก เยาวชน โรงเรียน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมป้องกันปัญหาของเด็กและเยาวชนและยาเสพติด

๑.๒.๒ แผนงานสร้างสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ด้วยการจัดระเบียบสังคม

เป้าหมาย พื้นที่ที่มีปัจจัยเสี่ยง ที่เป็นปัจจัยเอื้อให้เกิดปัญหาเสพติด และพื้นที่เชิงบวก เป็นปัจจัยทางเลือก เพื่อมิให้เด็ก เยาวชน ประชาชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ

แนวทาง

๑. ควบคุมและจัดการพื้นที่เสี่ยงไม่ให้เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดการจัดระเบียบสังคม ตรวจสอบตราให้ มิให้มีการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมความสงบเรียบร้อยของชุมชน การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดระเบียบสังคมอย่างเข้มแข็งต่อสถานบริการ สถานบันเทิงหอพักร้านเกม/อินเทอร์เน็ตและพื้นที่สาธารณะที่เป็นแหล่งมั่วสุมอย่างต่อเนื่อง

๒. การเพิ่มพื้นที่เชิงบวก ปัจจัยบวก สำรวจพื้นที่สร้างสรรค์ในชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนสร้างสรรค์ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการป้องกันปัญหาเสพติด ปรับภูมิทัศน์ ปรับสภาพแวดล้อมให้มีความน่าอยู่ สามารถ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบตราได้ ไม่มีมูมอับสายตาส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างพื้นที่เชิงบวกพื้นที่สร้างสรรค์ให้กับ เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่ ปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันปัญหาเสพติด สร้างเสริมปัจจัยบวกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๑.๒.๓ แผนงานสร้างสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ด้วยการพัฒนาทางเลือก

เป้าหมาย พื้นที่ที่มีปัญหาเสพติด ที่กำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมาย

การพัฒนาทางเลือก เป็นการน้อมนำแนวทางศาสตร์พระราชา มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหลายพื้นที่ โดยบูรณาการทุกมิติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม การศึกษา การสาธารณสุข การจัดการ โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อให้ประชาชนเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างบูรณาการทั้งด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรการผลิตเพื่อการประกอบอาชีพ ความสามารถในการใช้ ประโยชน์ที่ดิน แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค สุขภาพ การศึกษา การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นการผลิตสินค้า การพัฒนา ต่อยอดผลิตภัณฑ์และการตลาด นำศาสตร์พระราชา ทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสำนักงาน ป.ป.ส. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคประชาชน ดำเนินการ ดังนี้

แนวทาง

๑. สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่
๒. พัฒนาศักยภาพประชาชนในพื้นที่ให้สามารถดูแลตนเอง ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนประชาชน ในพื้นที่ในลักษณะอาสาสมัครพัฒนาชุมชน
๓. การฝึกปฏิบัติแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลไกการขับเคลื่อนงานพัฒนาภาครัฐและเอกชน เพื่อขยายผลการพัฒนาให้สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ แก่ประชาชน เพื่อไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)
กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมกิจการสตรีและ
สถาบันครอบครัว)

กระทรวงอุตสาหกรรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
กรมการแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมสุขภาพจิต)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน กรมประมง กรมการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน
กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง องค์การ
มหาชน)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช
กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

กระทรวงพลังงาน (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน)

กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวงชนบท)

กระทรวงพาณิชย์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

กรุงเทพมหานคร

เมืองพัทยา

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมราชทัณฑ์)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงกลาโหม (กองทัพบก)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคธุรกิจ

๒. ด้านการปราบปรามยาเสพติด

ด้านการปราบปรามยาเสพติดขับเคลื่อนด้วย ๒ ยุทธศาสตร์ คือ

๒.๑ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ

จุดเน้น : การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน อาเซียน นานาประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อควบคุมหรือลดการผลิต การค้ายาเสพติด รวมทั้งสกัดกั้น ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ๒ แผนงาน คือ

๒.๑.๑ แผนงานแก้ไขปัญหาล้างผลผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

เป้าหมาย พื้นที่แหล่งผลิตยาเสพติดในบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ

แนวทาง

ดำเนินการตามแผนแม่บทความร่วมมือในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ และแผนปฏิบัติการร่วมแม่น้ำโขง ปลอดภัย เพื่อการควบคุมยาเสพติด ๖ ประเทศ ระยะ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕ ระหว่างประเทศ กัมพูชา จีน สปป.ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม อย่างต่อเนื่อง โดยมีความร่วมมือด้านการข่าว การปฏิบัติการร่วมในการสกัดกั้น ปราบปราม ควบคุมสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ และดำเนินการตามแผนความร่วมมือทวิภาคี ไทย-เมียนมา ในด้านการข่าวการปราบปราม การตรวจพิสูจน์คุณลักษณะยาเสพติด การพัฒนาทางเลือกนอกประเทศ และในพื้นที่แหล่งผลิตยาเสพติดนอกประเทศ

๒.๑.๒ แผนงานพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศและการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านยาเสพติด

เป้าหมาย องค์การระหว่างประเทศและประเทศที่เกี่ยวข้อง

แนวทาง

๑. เพิ่มบทบาทของประเทศไทยในกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุม คณะกรรมาธิการยาเสพติด (Commission on Narcotic Drugs-CND) คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotic Control Board-INCIB)

๒. ขยายความร่วมมือภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจ ๗ ฝ่ายว่าด้วยการควบคุมยาเสพติดในอนุภูมิภาค (ไทย สปป.ลาว จีน กัมพูชา เวียดนาม และ UNODC) เพื่อผลักดันการดำเนินงานแก้ไขปัญหาล้างผลผลิตค้า และเสพยาเสพติด ตามแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคเพื่อควบคุมยาเสพติด (Sub-Regional Action Plan on Drug Control)

๓. ผลักดันความร่วมมือตามข้อตกลงหรือพันธกรณี ในฐานะประเทศที่มีบทบาทนำในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาข้อตกลง บันทึกความเข้าใจเพิ่มเติม

๔. ประสานผลักดันการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนากรอบบริหารจัดการความร่วมมือในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและทางวิชาการทุกมาตรการ

๕. ส่งเสริมบทบาทของอาเซียนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำและอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงตามแผนความร่วมมืออาเซียนเพื่อต่อสู้กับการลักลอบผลิตและค้ายาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ภายใต้แผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อประชาคมอาเซียนปลอดภัยจากยาเสพติด ระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๘)

๖. ผลักดันความร่วมมือตามพันธกรณีทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ในฐานะประเทศที่มีบทบาทนำในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาข้อตกลง/บันทึกความเข้าใจเพิ่มเติม

๗. ประสานผลักดันการเผยแพร่และนำการพัฒนาทางเลือกเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างประเทศอย่างยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ปัญหา

๘. ให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพด้านการควบคุมยาเสพติดของประเทศเพื่อนบ้านที่มีผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศเมียนมา สปป.ลาว ประเทศกัมพูชา และประเทศเวียดนาม

๙. ผลักดันการยกระดับความร่วมมือทวิภาคีด้านยาเสพติดกับนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทย

๑๐. ส่งเสริมการพัฒนาคูลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างประเทศ

๑๑. ผลักดันการพัฒนานโยบายยาเสพติดของประเทศไทย ผ่านกรอบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

๑๒. สนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการพัฒนากฎหมายและสร้างความสอดคล้องทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

๑๓. บริจาคเงินอุดหนุนให้กับองค์การระหว่างประเทศและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านยาเสพติดที่ประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับภูมิภาค

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

กระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมอาเซียน กรมเอเชียตะวันออก กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา)

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน)

กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน)

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
มูลนิธิโครงการหลวง

๒.๒ ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

จุดเน้น : การพัฒนาศักยภาพการสืบสวนปราบปรามและสกัดกั้นยาเสพติดด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพิ่มขีดความสามารถในการบูรณาการข่าวกรองยาเสพติด และมีศูนย์กลางบริหารจัดการข้อมูลในการปราบปรามยาเสพติด เพื่อมุ่งทำลายโครงสร้างการค้ายาเสพติดทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถควบคุมปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน อันส่งผลต่อการลดทอนปัญหาอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ประกอบด้วย ๔ แผนงาน คือ

๒.๒.๑ แผนงานสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์

เป้าหมาย : พื้นที่แนวชายแดน เน้นช่องทางนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นหลัก เส้นทางและระบบคมนาคมตอนในทุกระบบ และการคมนาคมที่เชื่อมโยงกับต่างประเทศ

แนวทาง

๑. เน้นความเชื่อมโยงระบบปฏิบัติการเพื่อลดช่องว่างการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ เพื่อไม่ให้ยาเสพติดเข้าสู่ตอนในประเทศและแพร่กระจายในหมู่บ้าน/ชุมชน (ทหาร ฝ่ายปกครอง ตำรวจ)

๑.๑ กองกำลังป้องกันชายแดนมีการบริหารจัดการชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสกัดกั้น ยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ ไม่ให้สามารถลักลอบนำเข้า – ส่งออก ระหว่างประเทศได้ เช่น การจัดระเบียบ พื้นที่ชายแดน การจัดระเบียบเรือ การเฝ้าตรวจชายแดนทั้งทางบกและทางน้ำ เป็นต้น

๑.๒ บูรณาการชุดปฏิบัติการสกัดกั้นของหน่วยงานความมั่นคงทุกประเภท เพื่อปฏิบัติการประจำ ด่านตรวจ จุดตรวจ/จุดสกัดกั้น ตลอดจนถึงเส้นทางคมนาคมภายในประเทศ พร้อมกำหนดแผนปฏิบัติการ ที่เชื่อมโยงรองรับจากจุดตรวจชายแดนถึงจุดตรวจตอนในทั้งหลักและรอง

๑.๓ เสริมสร้างหมู่บ้านชายแดนให้เข้มแข็ง สามารถเฝ้าระวังแจ้งเตือนข่าวสารความเคลื่อนไหว ของกลุ่มขบวนการค้า ไม่ให้มีการใช้พื้นที่หมู่บ้านของตนเป็นแหล่งพักยาเสพติด และเป็นเส้นทางลำเลียงผ่านเข้าสู่ ตอนในประเทศ

๑.๔ จัดระบบควบคุมการขนส่งทางพาณิชย์ พัสดุภัณฑ์ ไปรษณีย์ ภายในประเทศ (ระบบ โลจิสติกส์ : Logistics) โดยเน้นการใช้กฎหมายยาเสพติดและกฎหมายที่สนับสนุนการควบคุมยาเสพติด โดยเฝ้าระวังและควบคุมการขนส่งตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทาง เพื่อปราบปรามการลักลอบขนส่ง ยาเสพติดไปกับพัสดุไปรษณีย์ และการลำเลียงสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดไปยังพื้นที่เสี่ยง เพื่อลักลอบลำเลียงเข้าสู่แหล่งผลิตต่อไป

๑.๕ บูรณาการสกัดกั้นยาเสพติด ณ ด่านศุลกากร ท่าอากาศยานภายใต้โครงการ ASEAN Airport Interdiction Task Force (AAITF) และท่าเรือ (ASEAN Seaport Interdiction Task Force: ASITF) ระหว่างประเทศ โดยเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตราและเฝ้าระวังการลักลอบนำยาเสพติด สารตั้งต้นและ เคมีภัณฑ์ไม่ให้มีการลักลอบนำเข้า – ส่งออกทุกรูปแบบ

๒. พัฒนาแหล่งข่าวให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแจ้งเตือนข่าวเกี่ยวกับเครือข่ายการค้า ระหว่างประเทศจากแหล่งผลิตและกลุ่มเครือข่ายการค้าในประเทศ

๓. บูรณาการการใช้เทคโนโลยี เครื่องมืออุปกรณ์การสกัดกั้นและเสริมเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยเครื่องมือเฝ้าตรวจประสิทธิภาพสูงตามพื้นที่ชายแดนที่เข้าถึงยากและพื้นที่ตอนใน และบริหารข่าวกรอง ที่ได้จากการเฝ้าตรวจทางเทคโนโลยี เพื่อให้การสกัดกั้นยาเสพติดมีประสิทธิภาพสูงสุด อาทิ เสริมประสิทธิภาพ การสกัดกั้นบริเวณชายแดน ด้วยเครื่องมือเฝ้าตรวจระยะไกลตามพื้นที่แนวป่าเขาที่เป็นช่องทางธรรมชาติ Drone UAV กล้อง CCTV ระบบ License plate เครื่องตรวจค้น X-ray ตรวจค้นคนและพาหนะ โดยกำหนดให้มีการบูรณาการการใช้เทคโนโลยี เครื่องมืออุปกรณ์การสกัดกั้นที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพ

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์สภาพปัญหาและจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อรองรับภารกิจ สกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกันอย่างแท้จริง พร้อมทั้ง มีการจัดทำระบบรายงานผลอย่างเป็นระบบ

๕. ส่งเสริมภารกิจของสำนักงานประสานงานแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดน (BLO) ให้มีการประสานงานชายแดนของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นระบบ โดยให้มีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร การเฝ้าระวังยาเสพติด และการขับเคลื่อนภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๖. พัฒนาความร่วมมือด้านการข่าวระหว่างประเทศให้มีความเชื่อมโยงกับการข่าวภายในประเทศ เพื่อสนับสนุนภารกิจสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์

๗. จัดตั้งศูนย์ประสานงานปฏิบัติการสกัดกั้นยาเสพติด เพื่อการบูรณาการข้อมูลด้านการข่าว และเทคโนโลยีในการสกัดกั้น การตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ จุดสกัด ทั่วประเทศ ให้มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๒ แผนงานปราบปรามยาเสพติด

เป้าหมาย : ปราบปรามนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ นายทุน ผู้มีอิทธิพล เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทุกราย เครือข่ายข้ามชาติและผู้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ตลอดจนนักค้ารายย่อยในหมู่บ้าน/ชุมชน

แนวทาง

บูรณาการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายและเป้าหมายของแผน ด้วยมาตรการด้านปราบปรามครบทุกมิติ โดยคำนึงถึงคุณภาพของการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดรายใหญ่และผู้อยู่เบื้องหลัง ดังนี้

๑. สืบสวนเชิงลึกเพื่อหาข่าวบุคคล รูปแบบ และลักษณะในการกระทำความผิดของเป้าหมายรายสำคัญ อย่างต่อเนื่อง และเพื่อทำลายเครือข่ายการค้ารายสำคัญ และลดการเกิดผู้ค้ารายใหม่ที่จะพัฒนามาเป็น นักค้ารายสำคัญต่อไป

๒. สืบสวนปราบปรามเพื่อยุติบทบาทนักค้ายาเสพติดข้ามชาติ

๓. สืบสวนปราบปรามเพื่อยุติบทบาทเครือข่ายที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มผู้มีอิทธิพล

๔. สืบสวนปราบปรามและเฝ้าระวัง เพื่อยุติบทบาทไม่ให้เกิดการค้ายาเสพติดของกลุ่มเครือข่าย นักค้ายาเสพติดในเรือนจำ

๕. เร่งรัดมาตรการสืบสวนด้านการเงินและการดำเนินการด้านทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ให้สามารถทำลายเครือข่ายนักค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ประมวลรัษฎากร

๖. บูรณาการการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีการสืบสวน และพัฒนาเทคนิคการสืบสวนสอบสวน ร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติด

๗. จัดตั้งแหล่งข่าวที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายนักค้ายาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน โดยกำหนดเป้าหมายที่มุ่งหวังในทางปฏิบัติ ติดตามพฤติกรรม และความเคลื่อนไหวของข่ายงานการค้ายาเสพติด

๘. จัดตั้งชุดปฏิบัติการเพื่อดำเนินการสืบสวนกลุ่มเครือข่ายนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ เครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ และผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่อยู่เบื้องหลัง โดยใช้การขยายผลการบังคับใช้กฎหมายในมาตรการสมคบ หรือ ตามมาตรา ๖ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

๙. กำหนดให้มีแผนยุทธการระดับพื้นที่ปราบปรามนักค้ายาเสพติดระดับชุมชนของจังหวัด แผนปฏิบัติการลาดตระเวน กวาดล้าง ปิดล้อมตรวจค้น ป้องปราม ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก เพิ่มความเข้มข้นในมาตรการและความเข้มแข็งในการดำเนินงาน และกีดกันผู้ค้ายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดชุดปฏิบัติการระดับภาค จังหวัด สถานีตำรวจภูธร สถานีตำรวจนครบาล และพื้นที่เป้าหมายเฉพาะ

๑๐. ลดทอนบทบาท โอกาส นักค้ารายย่อยที่พัฒนามาจากผู้เสพ ด้วยการป้องปราม นำมาตรการทางสังคมมาใช้กับนักค้ายาเสพติดระดับชุมชน

๑๑. จัดตั้งชุดปฏิบัติการเพื่อดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดในหมู่บ้าน/ชุมชน และข้อร้องเรียนของประชาชนแบบครบวงจร โดยการพิสูจน์ทราบบุคคลเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้อง แหล่งพักอาศัย เพื่อจับกุม ปิดล้อมตรวจค้น กีดกันเป้าหมาย รวมทั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันเฝ้าระวังและสอดส่องไม่ให้มีผู้กระทำความผิด

๑๒. สืบสวนปราบปรามและติดตามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ลักลอบซื้อ - ขายยาเสพติดทุกประเภทบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media)

๑๓. เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบผู้กระทำความผิดที่ดำเนินการลักลอบนำเข้า - ส่งออกสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ทุกรูปแบบ ภายใต้คำสั่ง/ระเบียบ/กฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑๔. ตรวจสอบพิสูจน์และวิเคราะห์คุณลักษณะตัวยาแบบบูรณาการเชื่อมโยงทั้งกับประเทศเพื่อนบ้าน และภายในประเทศ เพื่อสนับสนุนการสืบสวนขยายผลและทำลายโครงสร้างการค้ายาเสพติดต่อไป

๑๕. ตรวจสอบ เก็บรักษา และทำลายยาเสพติดให้โทษของกลางและของกลางที่ไม่ใช่ยาเสพติดให้โทษ

๒.๒.๓ แผนงานการพัฒนาศักยภาพการปราบปราม

เป้าหมาย : พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพด้านการข่าวและการปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ

๑. ด้านการข่าวยาเสพติด

๑.๑ บูรณาการการบริหารจัดการประชาคมข่าวกรองยาเสพติด สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและชุดปฏิบัติการ เพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ยาเสพติด เพื่อสนับสนุนภารกิจด้านการปราบปรามยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๒ ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศในการสนับสนุนและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข่าวกรองยาเสพติด และการประสานงานปราบปรามยาเสพติด เช่น องค์การตำรวจสากล (Interpol) หน่วยงานด้านยาเสพติดประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น เพื่อลดศักยภาพการผลิต ลิตรอนเครือข่ายการค้ำระหว่างประเทศ และสลายโครงสร้างการค้ายาเสพติดให้ได้ทั้งระบบ

๑.๓ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข่าวกรองยาเสพติดภายในประเทศระหว่างหน่วยงานภาคีกับสำนักงาน ป.ป.ส. ผ่านเวทีประชุมโต๊ะข่าว ประชาคมข่าวกรอง หรือแบบไม่เป็นทางการ (โต๊ะเล็ก) ทุกเดือน

๑.๔ พัฒนาระบบการสืบสวนหาข่าวด้วยเทคโนโลยีและรูปแบบที่ทันสมัย เพื่อให้การปราบปราม การสืบสวนขยายผลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๕ พัฒนาระบบฐานข้อมูล (Data Base) และระบบการแจ้งเตือน การเฝ้าระวังสถานการณ์ ยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ จนนำไปสู่การพัฒนาระบบฐานข้อมูลในรูปแบบของ Big Data ที่สามารถนำข้อมูล ไปใช้ประโยชน์ทันต่อการปฏิบัติงานในปัจจุบันได้อย่างแท้จริง

๑.๖ พัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่ทั้งด้านการสืบสวนหาข่าว การรายงานข่าวสาร การเขียนรายงาน เจริญสถานการณ์ และทักษะการสืบสวนปราบปรามรูปแบบใหม่ ให้รู้เท่าทันรูปแบบการค้ำที่เปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา

๒. ด้านการพัฒนากฎหมายและคุณภาพของการดำเนินคดียาเสพติด

๒.๑ พัฒนานโยบาย ปรับกฎหมายในการควบคุมยาเสพติด พิษเสพติด ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์

๒.๒ เตรียมการรองรับร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด

๒.๓ สร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายยาเสพติดให้กับประชาชน

๒.๔ พัฒนาคุณภาพของการดำเนินคดียาเสพติดของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถดำเนินการต่อผู้กระทำผิดได้ตามพหุติการณ์ และตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย มีการจัดทำข้อมูล กำกับ ติดตามผลการดำเนินคดี กับนักค้าและผู้เกี่ยวข้องที่เป็นรายใหญ่ รายสำคัญ เพื่อเก็บเป็นฐานข้อมูลและใช้ในการ ปรับปรุงประสิทธิภาพ คุณภาพของการดำเนินคดี

๓. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสืบสวนปราบปราม

๓.๑ ผลักดัน สนับสนุนให้หน่วยงานที่มีบทบาทในการสืบสวนปราบปรามมีการบูรณาการ ในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และระบบเทคโนโลยีมาช่วยเสริมภารกิจด้านการปราบปรามยาเสพติดทุกมิติ ทั้งการสกัดกั้นและการสืบสวนปราบปรามให้มีประสิทธิภาพก้าวทันยุคดิจิทัล (Digital)

๓.๒ พัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่ให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการสืบสวน หาข่าวสาร ได้อย่างเป็นระบบ และสามารถแจ้งเตือนหรือนำไปสู่การจับกุมได้

๔. ด้านการตรวจพิสูจน์ยาเสพติด

๔.๑ สนับสนุนข้อมูลด้านการข่าวจากการสืบสวนปราบปราม เพื่อนำไปสู่การจัดทำ Drugs Profile ทั้งตัวยาและสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้ทันเวลา

๔.๒ นำเทคโนโลยี และเทคนิคทางนิติวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการพัฒนาการตรวจพิสูจน์ ยาเสพติดและสารเสพติด

๔.๓ สร้างเครือข่ายทั้งภายนอกประเทศและภายในประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการตรวจ พิสูจน์ตัวยา สารเสพติด และสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ อันนำไปสู่การทำลายแหล่งผลิต การปราบปรามผู้ค้ำ และการเฝ้าระวัง

๔.๔ ศึกษาและพัฒนาทักษะ ความรู้ เกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ยาเสพติด เพื่อนำไปสู่การแจ้งเตือน ตัวยาหรือสารเสพติดชนิดใหม่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเฝ้าระวังและสืบสวนปราบปรามต่อไป

๕. ด้านการพัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยาเสพติด

๕.๑ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดทุกมิติ ให้มีความรู้ และทักษะการปฏิบัติงาน ทั้งด้านกฎหมาย เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยี รูปแบบการสืบสวนสอบสวน การฝึกสมรรถภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ และแนวทางการปฏิบัติงานอื่น ๆ ให้มีความต่อเนื่อง

๕.๒ สร้างความตระหนักถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และประชาชนในการปฏิบัติภารกิจ ปราบปรามยาเสพติด เพื่อลดความสูญเสียจากการปฏิบัติหน้าที่

๒.๒.๔ แผนงานควบคุมพืชเสพติด

แนวทาง

๑. แก้ไขปัญหาพืชเสพติด ได้แก่ พื้นที่เพาะปลูกพืชฝิ่น กัญชา พืชกระท่อม เฮมพ์ (กัญชง) ซึ่งต้องใช้มาตรการควบคุมทั้งด้านกฎหมาย ควบคู่กับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน การนำมาใช้ประโยชน์ตามที่กฎหมายอนุญาต
๒. ควบคุมพืชเสพติด ที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมเพื่อการค้า หรือการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชเสพติด พร้อมทั้งสร้างการตระหนักรู้ให้กับประชาชนไม่ให้กระทำผิด
๓. ปราบปราม ควบคุม พืชเสพติดที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อวัตถุประสงค์การค้า การใช้ที่ผิดกฎหมาย

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กรมบังคับคดี กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)

กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร)

สำนักงาน ปปง.

สำนักงานอัยการสูงสุด

๒. หน่วยงานสนับสนุน

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กระทรวงการต่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

สำนักงาน ป.ป.ท.

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน สำนักงานประกันสังคม)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิ ภาคธุรกิจเอกชน

๓. ด้านการบำบัดรักษายาเสพติด

ด้านการบำบัดรักษายาเสพติดขับเคลื่อนด้วย ๒ ยุทธศาสตร์ คือ

๓.๑ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด

จุดเน้น : ผู้เสพ ผู้ติดยา ได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีมาตรฐาน มีระบบทางเลือกที่เหมาะสมเพิ่มเติมกับผู้เสพ ผู้ติดยา ได้แก่ มาตรการในการบำบัดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางหรือ Community Based Treatment การลดอันตรายจากยาเสพติด การป้องกันและแก้ไขผู้ที่มีอาการทางจิตจากการใช้สารเสพติดเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงระบบสาธารณสุข (Accessibility) ครอบคลุมพื้นที่ (Coverage) ความสะดวกสบาย (Affordability) ความตระหนักรู้ทางสาธารณสุข (Awareability) และการเตรียมการรองรับประมวลกฎหมายยาเสพติด

เป้าหมาย : ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดได้รับการบำบัดรักษา ลดอันตรายจากยาเสพติด ดังนี้

๑. นำผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา จำนวน ๒๑๙,๒๗๕ ราย แบ่งออกเป็น

๑.๑ ระบบสมัครใจ จำนวน ๑๓๖,๗๒๕ ราย

- โรงพยาบาล/สถานพยาบาล จำนวน ๙๑,๕๐๐ ราย
- ศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จำนวน ๔๐,๗๒๕ ราย
- การบำบัดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง จำนวน ๔,๕๐๐ ราย

๑.๒ ระบบบังคับบำบัด จำนวน ๕๖,๕๕๐ ราย

- ควบคุมตัว จำนวน ๒๐,๕๕๐ ราย
- แบบไม่ควบคุมตัว จำนวน ๓๖,๐๐๐ ราย

๑.๓ ระบบต้องโทษ จำนวน ๒๖,๐๐๐ ราย

- ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน จำนวน ๒๓,๐๐๐ ราย
- ในสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกอบรม จำนวน ๓,๐๐๐ ราย

๒. ให้บริการด้านการลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction) จำนวน ๗๙,๘๐๐ ราย

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย ๒ แผนงาน คือ

๓.๑.๑ แผนงานค้นหาและนำผู้เสพเข้าสู่การบำบัดฟื้นฟู การดูแล และการบริการมาตรการทางเลือก

แนวทาง

๑. จัดระบบเพื่อให้ผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยา เข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

๑.๑ พัฒนาเครื่องมือในการชักชวน จูงใจผู้เสพเข้าสู่การบำบัดรักษา เครื่องมือในการคัดกรองที่ครอบคลุมทั้งด้านการเสพติด สุขภาพ และทางสังคม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์เพื่อการคัดกรอง ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

๑.๒ จัดระบบการส่งต่อเข้าสู่ระบบการบำบัดฟื้นฟูอย่างมีคุณภาพและครอบคลุมทุกพื้นที่

๒. ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทั้งในวงกว้างและในระดับพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๒.๑ สร้างเจตคติในการยอมรับว่าผู้เสพคือผู้ป่วย และการเสพติดเป็นโรคเรื้อรัง เพื่อให้ครอบครัว ชุมชน สังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคสมองติดยา และมีเจตคติในการยอมรับผู้เสพผู้ติดยา รวมถึงให้โอกาสในการกลับสู่สังคม และร่วมเป็นพลังในการดูแลและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

๒.๒ ดำเนินการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ สถานที่ให้บริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และให้ความช่วยเหลือผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษา

๒.๓ พัฒนาสื่อที่เข้าถึงผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดโดยตรง เพื่อให้ความรู้ถึงโทษพิษภัย และความตระหนักในความสำคัญที่จะต้องเข้ารับการรักษา หรือการลดอันตรายจากยาเสพติด โดยดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสร้างเจตคติ ผ่านสื่อมวลชน ช่องทางสายด่วนโทรศัพท์ สื่อออนไลน์ แอปพลิเคชัน รวมถึงสื่อบุคคลในพื้นที่ เช่น ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำชุมชน อาสาสมัครคุมประพฤติ ฯลฯ

๓. ชักชวน จูงใจให้ผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่เข้าสู่งานบำบัดรักษา โดยใช้กลไกผู้นำชุมชนภาคประชาชน อาสาสมัครในพื้นที่ และกระบวนการทางสังคม โดยการพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการชักชวน จูงใจผู้เสพยาเสพติด ในพื้นที่เข้าสู่งานบำบัดรักษา

๓.๑.๒ แผนงานบำบัดรักษาและมาตรการทางเลือก

๑. บำบัดรักษาระบบสมัครใจ

เป้าหมาย : ให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดในระบบสมัครใจ จำนวน ๑๓๖,๗๒๕ ราย แบ่งเป็น

- ระบบสมัครใจ สถานพยาบาล/โรงพยาบาล จำนวน ๙๑,๕๐๐ ราย แบ่งเป็น

๑) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	๗๔,๐๐๐ ราย
๒) กรมการแพทย์	๑๐,๕๐๐ ราย
๓) กรมสุขภาพจิต	๕,๐๐๐ ราย
๔) กรุงเทพมหานคร	๒,๐๐๐ ราย

- ระบบสมัครใจ ศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จำนวน ๔๐,๗๒๕ ราย

- ระบบสมัครใจ โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community Based Treatment) จำนวน ๔,๕๐๐ ราย

แนวทาง

๑. วางกลไกสาธารณสุขในการอำนวยความสะดวก สนับสนุน และกำกับการดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาในระดับเขตสุขภาพ ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดระบบการบำบัดรักษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

๒. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการบำบัดรักษาในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการบำบัดรักษาโดยสหวิชาชีพหรือหน่วยงานภาคี เช่น การเตรียมความพร้อมก่อนกลับสู่สังคมในศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบำบัด โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community Based Treatment) รวมถึงการบำบัดรักษาโดยใช้องค์กรเอกชน องค์กรศาสนา เพื่อลดการกลับไปเสพยาซ้ำของกลุ่มผู้ใช้และผู้เสพยาเสพติด

๓. ขยายการให้บริการผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติดเรื้อรัง ผู้มีอาการทางจิต อันเนื่องมาจากการใช้ยาเสพติด ให้ได้รับการบำบัดรักษาและบริการทางการแพทย์ที่สะดวกและเข้าถึงง่าย เพื่อให้ผู้ป่วยเหล่านั้นคงอยู่ในการดูแลของสาธารณสุข จนสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข และไม่เกิดอันตรายต่อตนเองและสังคม

๔. นำครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้ใช้ และผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือสถานพยาบาลในระดับพื้นที่

๕. ดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในสถานศึกษา (จิตสังคมในสถานศึกษา)

๒. บำบัดรักษาระบบบังคับบำบัด

เป้าหมาย : ให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด จำนวน ๕๖,๕๕๐ ราย แบ่งเป็น

- ระบบบังคับบำบัด แบบควบคุมตัว ๒๐,๕๕๐ ราย
  - ๑) หน่วยงานภาคีในสังกัดเหล่าทัพฯ/ปกครอง/ตร. และกรมคุมประพฤติ ๑๗,๒๐๐ ราย
  - ๒) กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์ และกรมสุขภาพจิต) ๓,๓๕๐ ราย
- ระบบบังคับบำบัด แบบไม่ควบคุมตัว ๓๖,๐๐๐ ราย
  - ๑) กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข) ๓๑,๐๐๐ ราย
  - ๒) กรุงเทพมหานคร ๕,๐๐๐ ราย

แนวทาง

๑. นำผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดที่ถูกพบโดยเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ที่ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะเข้ารับ การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๘/๒๕๕๗ ให้เข้าสู่ การบำบัดรักษาในระบบบังคับบำบัด ก่อนที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพของตนเองและผลกระทบต่อสังคม

๒. พัฒนาศักยภาพศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด/สถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในระบบบังคับบำบัดแบบควบคุมตัว ให้เพียงพอต่อการรองรับจำนวนผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดที่ไม่เข้าเงื่อนไข การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๘/๒๕๕๗ ได้

๓. พัฒนาคูณภาพการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งการสงเคราะห์ทางสังคม ตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ทั้ง ๒ รูปแบบ คือ

๓.๑ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบควบคุมตัว ดำเนินการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของ หน่วยงานภาคีให้ได้คุณภาพและมีมาตรฐานภายใต้การกำกับของกระทรวงสาธารณสุข

๓.๒ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบไม่ควบคุมตัว ดำเนินการพัฒนากลไกการรับ ส่งต่อ รวมถึง การบำบัดรักษาเพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดคงอยู่ในระบบจนสิ้นสุดกระบวนการ

๓. บำบัดรักษาระบบต้องโทษ

เป้าหมาย : ให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดในระบบต้องโทษ จำนวน ๒๖,๐๐๐ ราย แบ่งเป็น

- ผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีประวัติการใช้ยาเสพติด (กรมราชทัณฑ์) ๒๓,๐๐๐ ราย
- เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกฯ (กรมพินิจฯ) ๓,๐๐๐ ราย

แนวทาง

๑. พัฒนาระบบการการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดในระบบต้องโทษในทุกขั้นตอนให้มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ สังคม และทักษะทางสังคม

๒. ให้ความสำคัญกับกระบวนการเตรียมการก่อนปล่อยตัว เพื่อเตรียมความพร้อม ส่งเสริม องค์กรความรู้ด้านทักษะชีวิต ทักษะสังคม ความเข้มแข็งของจิตใจ และการป้องกันการกลับไปเสติดซ้ำเมื่อกลับไปสู่ สภาพสิ่งแวดล้อมเดิม

๓. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จัดกิจกรรมการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานเพื่อเตรียมความพร้อม เด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกายและจิตใจตามระยะเวลา ก่อนที่เด็กและเยาวชนจะได้รับการปล่อยตัว นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และมีการติดตามภายหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ๑ ปี เพื่อติดตามดูแลและให้ความช่วยเหลือ

๔. พัฒนาแนวทางการคัดกรองที่ครอบคลุมทั้งด้านการเสพติด สุขภาพ และทางสังคม ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันภายใต้แนวทางของสาธารณสุข และคุณภาพการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในระบบต้องโทษ

๔. การใช้มาตรการทางเลือก

เป้าหมาย : ให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดที่มีความจำเป็นต้องใช้แนวทางมาตรการทางเลือก

แนวทาง

๑. ให้บริการด้านการลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction) ในพื้นที่ ๓๖ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ตามคำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ที่ ๒/๒๕๖๐ เพื่อลดอันตรายและผลกระทบทางสุขภาพของผู้เสพยาเสพติด ผู้ใกล้ชิด และสังคม

๒. จัดตั้งศูนย์บริการด้านการลดอันตรายจากยาเสพติดระดับจังหวัด (Harm Unit) ทุกจังหวัด

๓. พัฒนารูปแบบการลดอันตรายจากยาเสพติดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาและบริบทของประเทศไทย

๔. ขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติด และคดีความรุนแรงในครอบครัวในระบบศาล เพื่อศึกษามาตรการเบี่ยงเบนคดี (Diversion) ในชั้นศาลของผู้กระทำความผิดเล็กน้อยในคดียาเสพติด โดยใช้กระบวนการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม เพื่อให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข และป้องกันการกลับมากระทำความผิดซ้ำ

๕. สร้างความเข้าใจต่อสาธารณชนถึงเหตุผลและความจำเป็นของการนำมาตรการทางเลือกมาใช้

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย)

สำนักงานศาลยุติธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงสาธารณสุข (กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมควบคุมโรค)

กระทรวงแรงงาน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร

องค์กรศาสนา

ภาคประชาชน

ภาคเอกชน

๓.๒ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

จุดเน้น : ผู้เสพ ผู้ติดได้รับการติดตามดูแลผ่านระบบนิเวศของผู้ผ่านการบำบัดรักษา ผู้ต้องโทษคดียาเสพติด เมื่อกลับสู่สังคมให้เอื้อต่อการบำบัดรักษาหรือป้องกันการกลับไปใช้ยาหรือกระทำผิดอีก โดยเพิ่มขีดความสามารถในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดแบบพบตัว และกรณีไม่พบตัวเพื่อทราบสถานะในขั้นต้น พัฒนาการช่วยเหลือโดยใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๓.๒.๑ แผนงานติดตามและช่วยเหลือให้กลับคืนสู่สังคม

แนวทาง

๑. ให้ผู้พ้นโทษ ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการติดตามดูแลช่วยเหลือและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนให้การสนับสนุนในการกลับสู่สังคมของผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพตามความต้องการและความเหมาะสม โดย

๑.๑ เตรียมความพร้อมผู้พ้นโทษ ผู้ผ่านการบำบัดรักษาในการแก้ไขฟื้นฟู ปรับทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม และการปรับตัวในการใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคม

๑.๒ ดำเนินการตามหลักเกณฑ์แนวทางในการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาการเสติดรวมถึงกำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพในการปฏิบัติงาน

๑.๓ ปรับวิธีการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระดับพื้นที่ให้เหมาะสมกับผู้ผ่านการบำบัดพัฒนารูปแบบการติดตามผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี โดยการนำแนวคิดระบบการจัดการรายกรณี (Case management) โดยมอบหมายให้มีทีมสหสาขาวิชาชีพทำหน้าที่ในการบูรณาการความช่วยเหลืออย่างรอบด้าน โดยการประเมินภาวะสุขภาพของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา และวางแนวทางการดูแล ตลอดจนติดตามผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการดำเนินงานจะมอบหมายให้ผู้จัดการรายบุคคล (Case Manager) ให้เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการ ประสานงาน และดูแล

๑.๔ พัฒนาศักยภาพของระบบ ทีมติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ ให้สามารถดูแล ช่วยเหลือได้ตามแนวทางมาตรฐาน พัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อแนะนำการปรับสภาพครอบครัวให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำหรือผู้พ้นโทษไม่กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด

๑.๕ เผยแพร่แนวคิดให้ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ครอบครัว และชุมชนได้เข้าใจว่าการติดตามเป็นการสนับสนุน ช่วยเหลือ ประคับประคองผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขและไม่กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก

๑.๖ พัฒนาระบบข้อมูลรองรับการส่งต่อจัดระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือเมื่อสิ้นสุดโปรแกรมบำบัดเพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

๑.๗ สร้างโอกาสทางสังคมที่จะเรียนรู้ ปรับทัศนคติ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

๑.๘ สร้างชุมชนเอื้ออาทรตัวอย่าง รองรับผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรองดูแลร่วมกับชุมชน

๒. สื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของคนและยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม” โดย

๒.๑ สร้างความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดว่าเป็นผู้ป่วยโรคสมองติดยา ทำให้เห็นถึงความจำเป็นต่อการให้การบำบัดรักษาผู้ป่วย และทำให้ผู้เสพ ผู้ติดรู้สึกเต็มใจในการเข้ารับการบำบัดรักษาจนสามารถเลิกยาเสพติดและกลับคืนสู่สังคมได้

๒.๒ จัดทำข้อมูล ข่าวสาร และสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยข้อมูลข่าวสารเพื่อการเผยแพร่มีสาระ การสร้างความตระหนักในคุณค่าของคน และยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม” รวมถึงตัวอย่างบุคคลผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่าน การบำบัดที่ได้กลับคืนเป็นคนดีของสังคมที่จัดทำในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ สิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

๒.๓ ประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น จัดกิจกรรม รมรงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของคน และเปลี่ยนทัศนคติไปสู่การยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม”

๒.๔ ประชาสัมพันธ์สร้างทัศนคติที่ดีให้กับสาธารณชน เน้นย้ำเรื่องการให้โอกาสแก่ผู้เคยกระทำ ความผิดคดียาเสพติดและผู้เคยติดยาเสพติดกลับคืนสู่สังคม

๒.๕ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ครอบครัว ให้กำลังใจ ให้อภัย ให้โอกาส

๓. เสริมสร้างศักยภาพ สร้างตัวตนของผู้ผ่านการบำบัดรักษา เพื่อให้มีความพร้อมทั้งสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิต สามารถสร้างประโยชน์ เป็นต้นแบบ (Idol) เป็นอาสาสมัคร ให้สังคม

๓.๑ พัฒนาระบบและวิธีปฏิบัติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้ได้รับโอกาสในการกลับตนเป็นคนดี

๓.๒ เชื่อมโยงข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพ การสงเคราะห์ ทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา การหางานทำ ระหว่างหน่วยงานกับผู้ผ่านการบำบัด

๓.๓ พัฒนาให้มีความรู้และมีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงมี ทักษะในการใช้ชีวิต โดยสถาบันการศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งภาครัฐและเอกชน และกระทรวง สาธารณสุข

๓.๔ สร้างโอกาสให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่มีศักยภาพได้รับการจ้างงานหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวที่ สุจริตอย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไป โดยดึงภาคเอกชนเข้าร่วมและภาครัฐให้ความเชื่อมั่น

๓.๕ พัฒนาอาชีพเดิม อาชีพเสริม หรือเปลี่ยนอาชีพใหม่โดยคำนึงถึงความต้องการและความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้ในการหาเลี้ยงชีพในอนาคต พัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อเข้าทำงานในหน่วยงาน ได้งานทำอย่างต่อเนื่อง และมีอาชีพที่มั่นคงในระยะยาว

๓.๖ จัดหาแหล่งเงินทุนก้อนแรก (Seed money) จากแหล่งทุนปกติที่มีอยู่

๓.๗ ให้เป็นอาสาสมัคร ผู้ให้ประสบการณ์ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้กับบุคคลอื่นในการเป็นแบบอย่าง ที่ดี และสร้างความภาคภูมิใจในฐานะผู้ให้

๔. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้พ้นโทษ ผู้ผ่าน การบำบัดรักษาที่มีศักยภาพได้กลับเข้าสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม

๔.๑ สร้างมาตรการจูงใจให้ภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคเอกชนว่าจ้างผู้ผ่านการบำบัดรักษา ที่ได้รับการ พัฒนาศักยภาพ เข้าทำงานในองค์กร

๔.๒ ส่งเสริมให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรม จิตสาธารณะในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

๔.๓ ส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างมาตรการรองรับแรงงานคืนถิ่นด้านวิชาชีพเพื่อให้ สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ สร้างความสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นที่พึ่งของครอบครัวได้

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กรุงเทพมหานคร

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ภาคเอกชนและภาคประชาชน

๔. ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการให้เกิดการบูรณาการขับเคลื่อนด้วย ๒ ยุทธศาสตร์ คือ

๔.๑ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

จุดเน้น : ขยายกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมภาคประชาชน รวมถึงภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งมาตรการป้องกัน บำบัดรักษา และเฝ้าระวังปัญหาเสพติด เพื่อนำไปสู่ตำบลปลอดภัยยาเสพติด

ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน มี ๑ แผนงาน คือ

๔.๑.๑ แผนงานสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

กลุ่มเป้าหมาย

หมู่บ้าน/ชุมชน ๘๒,๐๓๔ แห่ง

หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๒๒,๒๐๖ แห่ง

ตำบลปลอดภัยยาเสพติดต้นแบบ

แนวทาง

๑. ประเมินสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อวางบทบาทในการมีส่วนร่วม และวางแผนร่วมกันให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชนแต่ละแห่ง

๒. สร้างเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผ่านกลไกในชุมชน ร่วมดำเนินการป้องกันยาเสพติด โดยคนในชุมชน ชุมชนจัดการตนเอง

๓. สนับสนุนให้เกิดอาสาสมัครในชุมชน ประสานความร่วมมือกับอาสาสมัครต่าง ๆ เช่น ชูรักษา ความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อเป็น แกนหลักของหมู่บ้านชุมชนในการสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด

๔. ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายหมู่บ้านชุมชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกในการเข้าถึง และระดม การมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นให้เครือข่ายหมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถจัดทำแผน และสนับสนุนให้หมู่บ้าน/ ชุมชนในเครือข่ายให้ร่วมกันป้องกันยาเสพติดได้

๕. ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการสรุปทบทวนและถ่ายทอดความรู้ในการสร้างการมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน/ ชุมชน เช่น ส่งเสริมการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน สนับสนุนวิทยากรกระบวนการ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นต้น

๖. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทภารกิจด้านยาเสพติดตามสภาพปัญหาในพื้นที่และ ความต้องการของประชาชน โดยจัดทำแผนขับเคลื่อนกลไกของท้องถิ่นอย่างจริงจัง

๗. สร้างแนวร่วมจากองค์กรภาคเอกชน ทั้งมูลนิธิ สมาคมต่าง ๆ และองค์กรภาคธุรกิจเอกชน เพื่อร่วมสนับสนุนและดำเนินการป้องกันยาเสพติด

๘. พัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนไปสู่หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด เพื่อยกระดับเป็นหมู่บ้านกองทุน แม่ของแผ่นดิน และพัฒนายกระดับเป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินตามลำดับ

๙. สร้างความเชี่ยวชาญและพัฒนาศักยภาพในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เข้มแข็ง อย่างยั่งยืน ทั้งในเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และแกนนำภาคประชาชน

๑๐. สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้ตำบลปลอดภัย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยบูรณาการโครงการในทุกมิติลงสู่ตำบล มีกลไกขับเคลื่อนระดับตำบล มีผู้นำในตำบล ผู้นำองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครภาคส่วนต่าง ๆ เข้าร่วม

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน)

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงวัฒนธรรม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กรมการศาสนา)
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
กรุงเทพมหานคร
ภาคเอกชน
ภาคประชาชน
สื่อสารมวลชน

๔.๒ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

จุดเน้น : ขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของการปฏิรูปประเทศ ด้วยการพัฒนานวัตกรรม และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนางานรองรับประเทศไทย ๔.๐

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ประกอบด้วย ๕ แผนงาน คือ

๔.๒.๑ แผนงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลยาเสพติด

แนวทาง

๑. ปรับความคิดของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเข้าสู่การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้กับงานยาเสพติดและองค์กรอย่างเหมาะสม
  ๒. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการปฏิบัติงานและการให้บริการอย่างคุ้มค่า พอเพียง และปลอดภัย
  ๓. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกำหนดแนวปฏิบัติ และวางแผนการใช้งาน เพื่อให้องค์กรบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้
  ๔. พัฒนาระบบสารสนเทศและบูรณาการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานด้วยความสะดวก รวดเร็ว ได้ทุกที่ ทุกเวลาอย่างมั่นคงและปลอดภัย
  ๕. พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลรองรับความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างประเทศ
  ๖. พัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
  ๗. สร้างศูนย์กลางเครือข่ายข้อมูลดิจิทัลด้านยาเสพติดในทุกมิติของปัญหา เพื่อให้เกิดมาตรการแบบผสมผสานและการทำงานแบบครบวงจร
- นอกจากนี้ การกำกับดูแลข้อมูล เพื่อเป็นกลไกในการกำหนดทิศทาง ควบคุม และทวนสอบการบริหารจัดการข้อมูล เพื่อให้หน่วยงานได้ดำเนินการบริหารจัดการข้อมูลตามนโยบาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้ การกำกับดูแลข้อมูลที่ดีก่อให้เกิดการบริหารจัดการข้อมูลที่ดี ส่งผลให้ข้อมูลมีความมั่นคงปลอดภัย มีคุณภาพ มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคม และมีความคุ้มค่าต่อการดำเนินงาน รวมถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มีความพร้อมใช้ สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ มีแนวทาง ดังนี้
๑. จัดตั้งคณะทำงานให้สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งตามที่ได้กำหนดไว้ในกรอบการกำกับดูแลข้อมูล (Structured /Semi- Structured/ Unstructured) ได้แก่ คณะกรรมการกำกับดูแลข้อมูลที่ให้บริการข้อมูลคณะทำงาน Big Data เป็นต้น

๒. กำหนดกระบวนการกำกับดูแลข้อมูล (Data Governance Process) ตามที่ได้กำหนดไว้ในกรอบการกำกับดูแลข้อมูลและแผนการพัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) โดยพิจารณาถึงการเลือกข้อมูลเพื่อดำเนินการกำกับดูแล

๓. กำหนดนโยบายมาตรฐาน แนวปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับคำสั่งหรือข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่และสื่อสารให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในหน่วยงาน และภายนอกหน่วยงาน เพื่อดำเนินการต่อไป

๔. คณะทำงานที่กำหนดไว้มีหน้าที่ในการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป เริ่มตั้งแต่การวางแผนลงมือปฏิบัติการตรวจสอบและปรับปรุงตามลำดับ

๕. ตรวจสอบเพื่อการประเมินผลการทำงานในภาพรวมเพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้สำหรับการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาในอนาคตและบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ตลอดจนเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ

๔.๒.๒ แผนงานพัฒนานวัตกรรม การวิจัย วิชาการ และองค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

แนวทาง

๑. ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหายาเสพติด วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในลักษณะพหุปัจจัย ศึกษาปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบปัญหายาเสพติด ทั้งด้านตัวคน ตัวยา และสภาพแวดล้อม ศึกษาความสัมพันธ์ของปัญหายาเสพติดกับปัญหาอื่น ๆ

๒. ติดตามพัฒนาการของปัญหายาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละห้วงเวลา โดยครอบคลุมทั้งพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย และตัวยาเสพติด พัฒนางค์ความรู้ด้านระบาดวิทยา

๓. ศึกษาวิเคราะห์ประมาณการขนาดของปัญหายาเสพติด (Problem size)

๔. มองภาพสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อวางแผนอนาคตตามยุทธศาสตร์ชาติ (Scenario Planning)

๕. ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของนานาชาติ เพื่อนำมาสังเคราะห์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทย

๖. พัฒนานวัตกรรมเชิงนโยบายและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับกรอบความคิดเรื่องความยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงของคลื่นลูกใหม่

๗. วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยมาใช้ประโยชน์ (Meta analysis)

๘. เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้เพื่อการพัฒนานโยบายแก่สาธารณชนและผู้มีส่วนได้เสีย (Policy advocacy)

๙. ศึกษาวิจัยผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return of Investment)

๑๐. จัดการองค์ความรู้ (Knowledge management) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑๑. พัฒนาเครือข่ายวิชาการด้านยาเสพติด

๔.๒.๓ แผนงานพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปรามปรามยาเสพติด

แนวทาง

๑. พัฒนากำลังพลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับจุดเน้นของแผนปฏิบัติการ เพื่อดึงขีดความสามารถออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการแก้ไขปัญหายา

๒. พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อให้ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐมีทักษะด้านดิจิทัลที่เหมาะสม สามารถปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามบทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวัง

๓. จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งภายในสำนักงาน ป.ป.ส. และภายนอก

๔. จัดให้มีการสรุปบทเรียน องค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเผยแพร่ให้ผู้ปฏิบัติได้รับทราบ

๕. นำเทคโนโลยีด้านการพัฒนาบุคลากร สมัยใหม่มาใช้เพื่อให้รองรับกับจำนวนกำลังพลที่มีการสับเปลี่ยนตามวาระ

๔.๒.๔ แผนงานสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์เชิงรุก

แนวทาง

เพื่อเสริมสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการสนับสนุนของสาธารณชนต่อภารกิจการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสื่อสารเพื่อสร้างทัศนคติการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายผู้รับสารเป็นหลัก ถ่ายทอดเนื้อหาที่ตรงต่อการสื่อสารเพื่อการป้องกันยาเสพติดโดยตรง (True Content) จัดจำง่าย

๒. พัฒนากลไกการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับเป้าหมาย เช่น ผ่านช่องทางที่เหมาะสมในส่วนกลางที่เป็น Mass Media และส่วนภูมิภาคที่เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมาย สร้างการมีส่วนร่วมของภาคสื่อมวลชน และใช้กลไกสื่อออนไลน์เป็นเครือข่ายรณรงค์ป้องกันยาเสพติด เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดทางช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ สื่อดิจิทัล สื่อ Social Media

๓. ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานพร้อมดำเนินการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation)

๔. สร้างกระแสสังคม โดยใช้กระบวนการสร้างกระแสสังคมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕. ประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสาธารณะ (Public problem) ทำให้สังคมเห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะต้องจัดการกับปัญหาอย่างจริงจัง ประชาสัมพันธ์กฎหมายยาเสพติดใหม่ รวมทั้งประเมินผลจากการใช้สื่อว่ามีผลมากน้อยเพียงใด

๖. ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุกให้กับประชาชนทั่วไป เช่น นโยบายผู้เสพคือผู้ป่วย การให้โอกาสจากภาคประชาชน ภาคเอกชน เป็นต้น โดยใช้สื่อในรูปแบบง่ายต่อความเข้าใจ เนื้อหาตรงประเด็น

๗. ส่งเสริมจิตวิทยาในสถานศึกษา ครอบครัว จิตอาสา ในการแก้ไขปัญหายาให้กับกลุ่มเป้าหมาย มีข้อความสื่อสารที่วิเคราะห์แล้วถึงความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๕ แผนงานพัฒนาระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผล

แนวทาง

๑. ให้มีกลไกการกำกับติดตามประเมินผลในระดับภาค ทำหน้าที่ในการนิเทศ ตรวจสอบติดตามให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงานในพื้นที่

๒. จัดให้มีการประเมินผลในเชิงคุณภาพที่ชี้ผลลัพธ์ ผลกระทบของแผนต่อการแก้ไขปัญหายา ทั้งระดับภาพรวมระดับยุทธศาสตร์ และระดับพื้นที่ และนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการจัดทำหรือปรับแผนปฏิบัติการ

๓. พัฒนาระบบรายงานผลการดำเนินงานทุกระบบให้สอดคล้องกัน

๔. พัฒนาระบบการประเมินผล โดยจัดระบบการประเมินศักยภาพจังหวัดในการบริหารจัดการ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่พิจารณาในภาพรวม ทั้งด้านสภาพปัญหา ศักยภาพการบริหารจัดการ ผลการดำเนินงาน ตัวชี้วัด

๕. ประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขนโยบาย (Policy revision) การให้ข้อเสนอต่อผู้กำหนดนโยบาย

นอกจากแผนงานด้านบริหารจัดการที่เป็นจุดเน้นแล้ว ยังกำหนดแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารจัดการที่ดำเนินการมาแล้ว ดังนี้

๑. การพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

๑.๑ ประเมินประสิทธิภาพขององค์กร พัฒนากลยุทธ์การบริหารองค์กร ขับเคลื่อนกลไกตามคำสั่ง ในทุกระดับ ให้มีพลวัต มีการประชุม สังการ และบูรณาการ

๑.๒ พัฒนา ปรับปรุง จัดองค์กรในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งแบบ คณะกรรมการ (Committee) อนุกรรมการ (Sub-committee) คณะทำงาน (Working group) รวมทั้ง ศูนย์อำนวยการให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดเอกภาพ ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย (Policy making) และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy implementation)

๑.๓ สร้างและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่าง ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน จัดทำ ข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน ทำสัญญาร่วมเป็นภาคีหุ้นส่วนบริหารภารกิจร่วมกัน

๑.๔ พัฒนากลไก ศป.ปส.อ. ให้มีความพร้อมในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ปรับปรุงรูปแบบ ขั้นตอน การประสานการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๑.๕ พัฒนาระบบการประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดความชัดเจน เป็นเอกภาพ และมีความเชื่อมโยงระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

๒. การพัฒนาระบบแผนงานและงบประมาณ

๒.๑ ให้สำนักงาน ป.ป.ส. แต่ละระดับ (ส่วนกลาง ภาค) เป็นหน่วยงานหลักในการอำนวยการ จัดทำ แผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับ ที่รับผิดชอบ

๒.๒ พัฒนาระบบการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับชาติ โดยมี จังหวัดเป็นเจ้าของแผน เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และแผนยาเสพติดไปสู่แผนต่าง ๆ ของจังหวัดและ จัดทำงบประมาณโดยบูรณาการแหล่งงบประมาณให้ไม่ซ้ำซ้อนกัน

๒.๓ ปรับแผนปฏิบัติการแผนงบประมาณให้ยืดหยุ่นสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

๒.๔ พัฒนาระบบการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีความเชื่อมโยงกับ การจัดทำแผนท้องถิ่นและแผนพัฒนาจังหวัด

๒.๕ แสวงหาและบูรณาการงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จากงบประมาณภายในจังหวัด

๓. การพัฒนาระบบข้อมูลและการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด

๓.๑ พัฒนาระบบข้อมูลปฏิบัติการยาเสพติดทุกระดับ ทั้งในส่วนกลาง ภาค และจังหวัด ให้สามารถ ติดตาม เฝ้าระวัง และนำไปใช้ในการดำเนินงานได้อย่างทันการณ์

๓.๒ พัฒนาระบบเฝ้าระวังเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และแนวโน้มของยาเสพติด

๓.๓ ประเมินสถานการณ์ยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหาเสพติดในแต่ละห้วงเวลา และวิเคราะห์เหตุปัจจัยของการเปลี่ยนแปลง

๓.๔ วิเคราะห์จำแนกระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดแต่ละห้วงเวลา

๓.๕ จัดทำฐานข้อมูลด้านยาเสพติดของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการควบคุมสถานการณ์ และจัดระบบการเฝ้าระวัง

๓.๖ ร่วมกันวิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุ เงื่อนไขของปัญหาในแต่ละพื้นที่

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

สำนักงาน ป.ป.ส.

๒. หน่วยงานสนับสนุน

ทุกหน่วยงาน

๔. การบริหารจัดการ อำนาจการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ

๑. กลไกอำนาจการและปฏิบัติ

กลไกการบริหารจัดการ อำนาจการ ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกัน ปรามปราม และบำบัดรักษาเสพติด ปี ๒๕๖๒ ใช้ศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจระดับชาติ ระดับภารกิจ และระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกอำนาจการ กำกับ ติดตาม และบูรณาการการดำเนินงานด้านยาเสพติด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. กลไกระดับชาติ (Agenda) มีศูนย์อำนาจการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) เป็นกลไกอำนาจการ กำกับ ติดตามแผนยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้ง ประเมินผลการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้อง ให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒. กลไกระดับภารกิจ (Function) มีศูนย์อำนาจการป้องกันและปรามปรามยาเสพติด ระดับกระทรวง กรม และหน่วยงาน ซึ่งรับผิดชอบดำเนินงานตามภารกิจ โดยเน้นการบูรณาการแผนงานและงบประมาณภายในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงานให้เกิดเอกภาพ และสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ รวมทั้งกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด

๓. กลไกระดับพื้นที่ (Area) มีกลไกหลักรับผิดชอบในการเฝ้าระวังและดำเนินงานในพื้นที่ ดังนี้

๓.๑ ศูนย์อำนาจการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) คณะกรรมการบริหารการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร และศูนย์อำนาจการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่ในการบูรณาการแผนงานงบประมาณ และอำนาจการ กำกับการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๒ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดอำเภอ (ศป.ปส.อ.) และศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดเขต (ศป.ปส.ข.) โดยนายอำเภอและผู้อำเภอเขต เป็นผู้ดำเนินการทำหน้าที่ รับผิดชอบ แนวทาง และแผนงานโครงการที่จังหวัดและกรุงเทพมหานครกำหนด นำไปประสานการปฏิบัติการร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

๓.๓ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศป.ปส.อปท.) โดยนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล นายกเทศมนตรีเมือง/นคร/ตำบล) เป็นผู้ดำเนินการ ทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบ

ทั้งนี้ ศูนย์อำนาจการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) ศูนย์อำนาจการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดอำเภอ (ศป.ปส.อ.) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดเขต (ศป.ปส.ข.) และศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศป.ปส.อปท.) กลไกระดับพื้นที่ที่จะได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็ง การมอบอำนาจ และการสนับสนุนทรัพยากรจากทุกส่วนราชการที่เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งมีความรับผิดชอบในกรณีที่ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ดูแลปัญหายาเสพติดในพื้นที่

๓.๔ พื้นที่เฉพาะ

๓.๔.๑ พื้นที่ชายแดนภาคเหนือ มีศูนย์อำนาจการป้องกันและปรามปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ (ศอ.ปส.ชน.)

๓.๔.๒ พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศอ.ปส.ขอนแก่น)

๓.๔.๓ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.ปส.จชต.)

๓.๕ พื้นที่สถานศึกษา มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษาจังหวัด ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษาอำเภอ

๒. การบูรณาการแผนและงบประมาณ

๒.๑ สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าภาพในการบูรณาการ ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒ ในภาพรวมของประเทศ โดยศูนย์อำนวยการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) บูรณาการแผนปฏิบัติการฯ ในระดับพื้นที่ (จังหวัด/กรุงเทพมหานคร อำเภอ/เขต และท้องถิ่น) และมีอำนาจในการบูรณาการงบประมาณเบิกจ่ายแทนกันในระดับพื้นที่ (จังหวัดและอำเภอ) ได้ตามระเบียบ ที่กระทรวงการคลังกำหนด

๒.๒ ส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม จัดทำแผนปฏิบัติการระดับหน่วยงาน ให้มีความประสานสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒ และให้ ส่วนราชการในระดับพื้นที่ (จังหวัด/กรุงเทพมหานคร อำเภอ/เขต และท้องถิ่น) จัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ ร่วมกับส่วนราชการในระดับพื้นที่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาเสพติด เพื่อให้เกิดเอกภาพ ในการอำนวยการและขับเคลื่อนแผน

๓. การรายงาน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

๓.๑ การรายงานผลการดำเนินงาน ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินงาน ตามแผน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามรูปแบบและเวลาที่กำหนด เป็นประจำทุกเดือน ให้สำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อรวบรวม ประมวล และวิเคราะห์ นำเสนอต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ

๓.๒ การกำกับติดตาม

๓.๒.๑ กำกับติดตามในภาพรวม โดยคณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๒.๒ กำกับติดตาม โดยกลไกผู้ตรวจราชการ ทั้งผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการ กระทรวง และกรม

๓.๒.๓ กำกับติดตามภายในหน่วยงาน โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้าน การติดตาม

๓.๒.๔ กำกับติดตามในระดับพื้นที่ โดยคณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

๕. เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด

เป้าประสงค์ของแผน : สังคมปลอดภัยจากยาเสพติด

ตัวชี้วัดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ : จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง

ตัวชี้วัดแผนบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

แผนด้านป้องกัน

- ผู้เสพยาเสพติดรายใหม่ ไม่เกิน ๔๗ คน ต่อประชากรกลุ่มเสี่ยง ๑๐๐,๐๐๐ คน
  - จำนวนของกลุ่มเป้าหมาย ๙,๖๗๕,๑๙๖ คน ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันหรือเฝ้าระวังยาเสพติด
  - หมู่บ้าน/ชุมชนที่ไม่มีปัญหายาเสพติด มีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ

แผนด้านปราบปราม

๒. ร้อยละ ๘๐ ของจำนวนผู้ต้องหา ในความผิดฐานสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ ต้องได้รับการออกหมายจับ

๒.๑ จำนวนคดียาเสพติดรายสำคัญที่มีการจับกุมไม่น้อยกว่า ๖๒,๐๐๐ คดี

๒.๒ การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมหรือข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่น้อยกว่า ๗ เรื่อง

แผนด้านบำบัดรักษา

๓. ร้อยละ ๒๐ ของผู้ติดยาเสพติดที่บำบัดครบตามเกณฑ์ที่กำหนดของแต่ละระบบ และได้รับการติดตามดูแลต่อเนื่อง ๑ ปี (Retention Rate)

๓.๑ ร้อยละ ๔๐ ของผู้ใช้ ผู้เสพยาที่บำบัดครบตามเกณฑ์ที่กำหนดของแต่ละระบบหยุดเสพยาต่อเนื่อง หลังจำหน่ายจากการบำบัด ๓ เดือน (Remission Rate)

ONCB

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

www.oncb.go.th

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๗ ๐๙๐๑ - ๑๙